

Promemoria

Förbättrad utformning av EU:s elmarknad

Klimat- och näringslivsdepartementet
KN2025/00428
Februari 2025

Innehållsförteckning

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	3
2	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).....	4
3	Ärendet.....	14
4	Ändringsdirektivet	14
5	Flexibel nätanslutning.....	15
6	Leveransavtal	16
6.1	Leveransavtal med fast löptid och pris	16
6.2	Information till elanvändaren innan ett avtal ingås eller förlängs.....	18
7	Hantering av risker för elleverantörer	19
8	Sistahandsleverantör	20
9	Skydd mot bortkoppling	21
10	Tillgång till distributionsnätet.....	24
11	Elpriskriser.....	25
12	Tillgängliggörande av information för att underlätta efterfrågeflexibilitet	26
13	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	27
14	Konsekvensanalys.....	27
14.1	Förenlighet med EU-rätten	27
14.2	Konsekvenser för elleverantörer.....	27
14.3	Konsekvenser för nätföretagen.....	28
14.4	Konsekvenser för kunder.....	29
14.5	Konsekvenser för Energimarknadsinspektionen	29
14.6	Konsekvenser för domstolarna	30
15	Författningskommentar.....	31
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad.....	41
Bilaga 2	Artikel 20a i det reviderade förnybartdirektivet	59
Bilaga 3	Jämförelsetabell.....	61

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås ändringar i ellagen (1997:857) för att genomföra ändringar i EU:s elmarknadsdirektiv i de delar som ska vara genomförda i nationell rätt under 2025.

Förslagen innebär bl.a. följande.

- En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris.
- Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.
- En elleverantör ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens försättningsåtgärder att fullgöra sina åtaganden och vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.
- Ett nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt. Företaget ska informera elanvändaren om hur elleverantören har valts ut.
- En elleverantör ska inte få säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för ett sådant klagomål från elanvändaren som inte har behandlats av elleverantören eller för tvistlösning utanför domstol.
- Skyldigheten för distributionsnätsföretag att lämna information för att underlätta anslutningar utökas.

I promemorian finns det dessutom ett förslag till ändring i ellagen för att genomföra ändringar i EU:s direktiv om främjande av energi från förnybara energikällor när det gäller information som nätföretag ska göra tillgänglig i fråga om den el som levereras.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2025.

2 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)²

dels att rubrikerna närmast före 9 kap. 17 och 21 §§ ska utgå,

dels att nuvarande 9 kap. 17, 18 och 21–23 §§ och 12 kap. 1 a och 1 b §§ ska betecknas 9 kap. 23 b, 21, 17, 18 a och 18 b §§ och 12 kap. 1 b och 1 c §§,

dels att 1 kap. 4 §, 4 kap. 12 §, 9 kap. 3 och 5 §§, de nya 9 kap. 17, 18 a och 23 b §§, 12 kap. 1 § och rubriken närmast före 4 kap. 12 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 9 kap. 23 § ska sättas närmast före 9 kap. 18 b §,

dels att det ska införas 14 nya paragrafer, 3 kap. 48 a §, 4 kap. 4 a, 4 b, 8 a och 8 b §§ och 9 kap. 18, 22–23 a, 23 c och 29 a–29 c §§ och 12 kap. 1 a §, och närmast före 3 kap. 48 a §, 4 kap. 4 a och 4 b §§ och 9 kap. 17, 22, 23 a–23 c, 29 a och 29 c §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 9 kap. 21 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Skyldighet att erbjuda leveransavtal med dynamiska elpriser”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §³

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711.

² Senaste lydelse av

9 kap. 18 § 2023:238

9 kap. 23 § 2023:238

12 kap. 1 a § 2022:596

12 kap. 1 b § 2022:596

rubriken närmast före 9 kap. 17 § 2023:238

³ Senaste lydelse 2023:238.

rubriken närmast före 9 kap. 21 § 2023:238

rubriken närmast före 9 kap. 23 § 2023:238.

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågefleksibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en

elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under löptiden men kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stödtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

3 kap.

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

48 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra information tillgänglig om

- 1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,*
- 2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,*
- 3. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet, och*

4. vilken potential som finns för efterfrågefleksibilitet.

4 kap.

Flexibel nätanslutning

4 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och

2. certifiering av effektregleringssystem.

Begäran om anslutning

4 b §

Ett distributionsnätsföretag ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

8 a §

Ett distributionsnätsföretag ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur långt behandlingen har fortskridit. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har lämnats in och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran.

8 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 8 a §.

Principer för kostnadsfördelning⁴

Skyldighet för nätföretag att offentliggöra information i frågor om anslutning till elnätet

12 §⁵

Ett nätföretag ska offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att

1. distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar, och

2. nätföretag ska vara skyldiga att offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.

9 kap.

3 §⁶

Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör.

Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. Nätföretaget ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäligen villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

5 §⁷

Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats enligt 3 §,

2. innebörden av en sådan anvisning, och

2. innebörden av en sådan anvisning,

3. hur elleverantören har valts ut, och

3. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

4. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

Innehållet i ett leveransavtal

21 §

17 §⁸

Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

⁴ Senaste lydelse 2022:596.

⁵ Senaste lydelse 2022:596.

⁶ Senaste lydelse 2023:238.

⁷ Senaste lydelse 2023:238.

⁸ Senaste lydelse av tidigare 21 § 2023:238.

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

18 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

22 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, *och*

18 a §⁹

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,

⁹ Senaste lydelse av tidigare 22 § 2023:238.

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 17 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 18 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, och

3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 18 §.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

22 §

En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

23 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 22 §.

Skyldighet att informera om möjligheter, kostnader och risker med leveransavtal

23 a §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

23 b §¹⁰

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris ska elleve-

17 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören

informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt samtycke.

rantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i 23 a § och lämnat sitt samtycke.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av överföringen av el

23 c §

En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för

1. ett sådant klagomål som avses i 19 § och klagomålet inte har behandlats av elleverantören, eller

2. tvistlösning utanför domstol.

I 11 kap. finns bestämmelser om avbrytande av överföring av el till konsumenter.

Hantering av risker

29 a §

En elleverantör ska

1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och

2. vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.

29 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. strategier och åtgärder enligt 29 a §, och

2. skyldighet för elleverantörer att göra stresstester.

Prisreglering under en elpriskris

29 c §

Regeringen får meddela föreskrifter om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,

2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller

3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

12 kap.

1 §¹¹

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

1 a §

Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2025.

3 Ärendet

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (elmarknadsdirektivet) trädde i kraft den 4 juli 2019. Direktivet har ändrats senast genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad (ändringsdirektivet), se *bilaga 1*. Genom ändringsdirektivet införs nya bestämmelser bl.a. i frågor om anslutning till elnätet, leveransavtal, energidelnings, elleverantörernas riskhantering, sistahandsleverantörer och skydd mot bortkoppling. Direktiv (EU) 2019/944, i lydelsen enligt ändringsdirektivet, kallas i det följande för det reviderade elmarknadsdirektivet.

Ändringsdirektivet ska i de flesta delar vara genomfört i nationell rätt senast den 17 januari 2025. De krav som gäller energidelnings ska dock vara genomförda senast den 17 juli 2026.

Regeringen gav den 22 februari 2024 Energimarknadsinspektionen i uppdrag att bedöma vilka åtgärder som krävs med anledning av nya krav enligt ändringsdirektivet i de delar som inte kräver ett genomförande inom sex månader från det att ändringarna träder i kraft (KN2024/00430).

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (förnybartdirektivet) trädde i kraft den 24 december 2018. Direktivet har ändrats senast genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652. Genom direktiv (EU) 2023/2413, som i relevanta delar återges i *bilaga 2*, införs nya bestämmelser bl.a. i frågor om nätföretags tillgängliggörande av information om den el som levereras. Det direktivet ska i de delar som nu är aktuella vara genomfört senast den 21 maj 2025. Direktiv (EU) 2018/2001, i lydelsen enligt direktiv (EU) 2023/2413, kallas i det följande för det reviderade förnybartdirektivet.

I denna promemoria, som har tagits fram i Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) finns överväganden och förslag när det gäller genomförandet av ändringsdirektivet i de delar som inte omfattas av uppdraget till Energimarknadsinspektionen och av delar av det reviderade förnybartdirektivet.

4 Ändringsdirektivet

Målet för ändringsdirektivet är att förbättra utformningen av den integrerade elmarknaden, i synnerhet för att förebygga orimligt höga elpriser. Direktivet ska ses mot bakgrund av de mycket höga elpriser och den volatilitet som har funnits på elmarknaden sedan september 2021, främst

som en följd av det höga priset på naturgas som används för elproduktion. Upptäckningen av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och de internationella sanktioner som följt har lett till en gaskris, stört de globala energimarknaderna, förvärrat problemet med höga gaspriser och haft en betydande dominoeffekt på elpriserna. Även andra omständigheter, som minskad tillgång till kärnreaktorer och låg vattenkraftsproduktion, har bidragit till elprisökningen.

Ändringsdirektivet innehåller nya krav när det gäller energidelning, flexibel nätanslutning, avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris, information till elkunder, hantering av risker för elleverantörer, sista-handsleverantörer, skydd mot bortkoppling och anslutning till elnätet. Dessutom införs en möjlighet för ministerrådet att tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris och för berörda medlemsstater att ingripa i prissättningen för leverans av el under giltighetstiden för rådets beslut.

En sammanställning av åtgärder som genomför ändringsdirektivet i svensk nationell rätt i de delar som ska vara genomförda senast den 17 januari 2025 finns i *bilaga 3*. Sammanställningen innehåller både befintliga genomförandeåtgärder och sådana som föreslås i denna promemoria.

5 Flexibel nätanslutning

Promemorians förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om krav på installation av effekttregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el och om certifiering av effekttregleringssystem.

Skälen för promemorians förslag

Avtal om flexibel anslutning

Ändringsdirektivet innehåller nya krav som syftar till att det ska vara möjligt för den som begär nätanslutning i områden där elnäten har begränsad eller ingen nätkapacitet att kunna dra nytta av att upprätta ett flexibelt anslutningsavtal. Med ett avtal om flexibel anslutning avses ”en uppsättning överenskomna villkor för anslutning av elkapacitet till nätet som inkluderar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning av el till och uttag av el från överföringsnätet eller distributionsnätet” (artikel 2.24c i det reviderade elmarknadsdirektivet).

Tillsynsmyndigheten eller en annan behörig myndighet ska utarbeta en ram för systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem i syfte att erbjuda systemanvändare möjlighet att ingå avtal om flexibel anslutning i områden där det finns begränsad eller ingen nätkapacitet för nya anslutningar, se närmare artikel 6a.1 och 6a.2 första stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet. Någon reglering i lag är inte nödvändig i denna del, eftersom den berörda myndighetens verksamhet kan regleras i förordning med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Krav på den anläggning som ska anslutas

Det krävs dock även en ny författningsreglering för att genomföra ett krav som gäller den som ansluter genom en flexibel nätanslutning. En sådan systemanvändare ska enligt det reviderade elmarknadsdirektivet vara skyldig att installera ett effekteregleringssystem som är certifierat av en bemyndigad certifierare (artikel 6a.2 andra stycket).

Elmarknadsdirektivet innehåller inte någon definition av effekteregleringssystem eller krav som ett sådant system ska uppfylla. För att genomföra direktivet kan det vara nödvändigt att införa föreskrifter om tekniska krav på den anläggning som ska anslutas till elnätet. Det är lämpligt att sådana föreskrifter, liksom föreskrifter om certifieringskravet, meddelas på en lägre normnivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör alltså få meddela föreskrifter om tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el och om certifiering av effekteregleringssystem.

6 Leveransavtal

6.1 Leveransavtal med fast löptid och pris

Promemorians förslag: En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris.

Skälen för promemorians förslag

Avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris

Enligt ändringsdirektivet ska elanvändarna ha rätt till avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris. Ett sådant avtal definieras som ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutkund som garanterar att avtalsvillkoren, inbegripet priset, förblir oförändrade under avtalets löptid, samtidigt som det inom ett fast pris får innehålla en flexibel del med exempelvis variationer mellan topplast- och låglastpriser, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av leverantörerna, såsom skatter och avgifter (artikel 2.15a i det reviderade elmarknadsdirektivet). I det följande används även uttrycket leveransavtal med fast löptid och pris.

Rätt till leveransavtal med fast löptid och pris

Medlemsstaterna ska säkerställa att det är möjligt för leverantörer att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris. Medlemsstaterna ska också säkerställa att alla slutkunder kan begära att få ingå ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris med en löptid på minst ett år, med minst en leverantör och med varje leverantör som har

fler än 200 000 slutkunder (artikel 11.1 första stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet).

Någon motsvarande skyldighet finns inte enligt den hittillsvarande lagstiftningen i Sverige. Det är alltså nödvändigt att införa en sådan reglering. En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare bör erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris. Detta bedöms vara tillräckligt för att säkerställa även att alla slutkunder kan ingå ett sådant avtal med minst en elleverantör.

Undantag från skyldigheten

Under vissa förutsättningar får en medlemsstat undanta en leverantör med fler än 200 000 slutkunder från skyldigheten att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris (artikel 11.1 andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet). Något skäl att i nuläget införa ett sådant undantag bedöms inte finnas. Det utesluter dock inte att det kan bli aktuellt vid en senare tidpunkt. Det bör därför vara möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris.

Ändring av avtalsvillkor och uppsägning

Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer inte ensidigt ändrar villkoren i avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och inte säger upp sådana avtal innan de löper ut (artikel 11.1 tredje stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet).

Avtal som löper under en bestämd tid bör enligt allmänna avtalsrättsliga principer inte kunna ändras ensidigt av elleverantören under den tid som avtalet löper. Ett sådant avtal får, om möjligt, i stället sägas upp till villkorsändring, men i den situationen måste naturligtvis båda parter godkänna de nya villkoren. Den part som utan grund säger upp avtalet ensidigt kan komma att bli skadeståndsskyldig (prop. 2010/11:70 s. 97). Mot denna bakgrund bedöms det inte vara nödvändigt med en ny reglering i denna del.

6.2 Information till elanvändaren innan ett avtal ingås eller förlängs

Promemorians förslag: Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören tillhandahåller en sammanfattning av avtalsvillkoren.

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

Skälen för promemorians förslag

En sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren

När det gäller leveransavtal med ett dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris innehåller ändringsdirektivet nya krav när det gäller den information som ska lämnas innan ett avtal ingås eller förlängs. Slutkunderna ska tillhandahållas en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett tydligt och kortfattat språk. Den sammanfattningen ska enligt artikel 11.1a i det reviderade elmarknadsdirektivet ange vissa rättigheter och ska minst innehålla information om

- totalpriset och kostnadsfördelningen,
- en förklaring av om priset är fast, rörligt eller dynamiskt,
- leverantörens e-postadress och uppgifter avseende en kundtjänst, och
- i tillämpliga fall, information om engångsbetalningar, säljfrämjande åtgärder, ytterligare tjänster och rabatter.

En elleverantör ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren (hittillsvarande 9 kap. 21 § tredje stycket ellagen). Det finns dock inget krav på när informationen ska lämnas. Det anges emellertid i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om elleverantörers information till elanvändare (EIFS 2024:2) att elleverantören ska tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås eller bekräftas och därefter på sin webbplats under avtalets löptid. Med hänsyn till de nya kraven i ändringsdirektivet bör det förtydligas även i ellagen att elleverantören ska tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås eller förlängs och se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

Enligt ändringsdirektivet ska elleverantören även lämna information om annat än avtalsvillkoren, bl.a. kontaktuppgifter, tillsammans med sammanfattningen. De föreskrifter som krävs för att genomföra direktivet i denna del är sådana som riksdagen kan bemyndiga regeringen att utfärda. En annan möjlighet är att införa en allmänt hållen bestämmelse i ellagen och komplettera lagen i förordning och myndighetsföreskrifter. Det finns dock ingen särskild fördel med en sådan uppdelning eller i övrigt starka skäl för en reglering i lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen

bestämmer bör alltså få meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantören att lämna ytterligare information i samband med att leverantören tillhandahåller en sammanfattning av avtalsvillkoren.

Möjligheterna, kostnaderna och riskerna med leveransavtalet

Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna får fullständig information från leverantörerna om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och att leverantörerna är skyldiga att ge slutkunderna information i enlighet med detta (artikel 11.2 i det reviderade elmarknadsdirektivet).

I ellagen finns det redan krav när det gäller elleverantörens skyldighet att informera elanvändaren om möjligheter, kostnader och risker innan ett leveransavtal ingås (9 kap. 17 § första stycket). Regleringen bör anpassas till det nya kravet. Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med fast löptid och pris bör elleverantören alltså informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

7 Hantering av risker för elleverantörer

Promemorians förslag: En elleverantör ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden och vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om strategier och åtgärder och om skyldighet för elleverantörer att göra stresstester.

Skälen för promemorians förslag: Ändringsdirektivet innehåller nya krav när det gäller elleverantörernas riskhantering (artikel 18a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet). De nationella energitillsynsmyndigheterna eller en annan behörig myndighet ska med beaktande av leverantörens storlek eller marknadsstrukturen, och i relevanta fall genom att utföra stresstester, säkerställa att leverantörer har infört och genomför lämpliga risksäkringsstrategier för att begränsa den risk som förändringar i elförsörjningen i grossistledet innebär för den ekonomiska bärkraften hos deras avtal med kunder. Samtidigt ska likviditeten och prissignalerna från kortsiktiga marknader upprätthållas. Myndigheten ska också säkerställa att leverantörer vidtar alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för försörjningsavbrott.

För att genomföra ändringsdirektivet i denna del bör det införas krav på att en elleverantör ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden och vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.

Det kan visa sig finnas behov av en mer detaljerad reglering för att elleverantörernas risksäkringsstrategier och övriga åtgärder ska svara mot kraven i det reviderade elmarknadsdirektivet. Det är inte nödvändigt att

införa sådana föreskrifter i ellagen. Om föreskrifterna finns på en lägre normnivå, blir det också enklare att vid behov genomföra justeringar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om strategier och åtgärder och om sådana stresstester som avses i direktivet.

I Sverige är Energimarknadsinspektionen nationell energitillsynsmyndighet, se 2 § förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen. Myndigheten är även nätmyndighet enligt ellagen och kommer i den egenskapen att utöva tillsyn över att den nya regleringen följs, se 4 § förordningen (2023:241) om det nationella elsystemet och 12 kap. 1 § andra stycket ellagen. Energimarknadsinspektionen har som nätmyndighet de befogenheter som krävs för att se till att elleverantörerna lever upp till de nya kraven.

8 Sistahandsleverantör

Promemorians förslag: Ett nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt. Företaget ska informera elanvändaren om hur elleverantören har valts ut.

Skälen för promemorians förslag

Hur en sistahandsleverantör utses

Med sistahandsleverantör avses i det reviderade elmarknadsdirektivet en leverantör som har utsetts att ta över elleveranser till kunder till en leverantör som har upphört med sin verksamhet (artikel 2.24a). Sistahandsleverantörer ska utses genom ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande förfarande (artikel 27a.1 andra meningen).

Sverige har ett system i fråga om sistahandsleverantörer i och med att det i ellagen finns bestämmelser om anvisade elleverantörer (9 kap. 3–10 §§). Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. Det finns dock ingen reglering när det gäller förfarandet för att utse en sådan elleverantör. Det är alltså nödvändigt att införa bestämmelser om detta.

Elmarknadsutredningens uppdrag

Elmarknadsutredningen har i uppdrag att analysera och föreslå hur den svenska elmarknaden kan utvecklas och regleras med syfte att tydliggöra systemansvaret, öka leveranssäkerheten och robustheten, skapa långsiktiga planeringsförutsättningar och ge fossilfria kraftslag och flexibla resurser marknadsmässig ersättning för de nyttor de bidrar med (dir. 2024:12). I uppdraget ingår att föreslå hur systemet med anvisade elavtal på slutkundsmarknaden kan avvecklas. Utredaren ska föreslå hur sårbara kunder ska kunna ges möjlighet att ingå ett avtal om leverans av el och lämna nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska slutredovisas senast den 25 april 2025.

Nya krav på elnätsföretagen

Med hänsyn till att systemet med anvisade elleverantörer är föremål för en grundläggande översyn bör inriktningen för denna promemoria vara den reglering som är oundgängligen nödvändig för att genomföra ändringsdirektivet. Det ligger då närmast till hands att införa nya krav när det gäller det sätt på vilket nätföretagen anvisar elleverantörer. Det är vanligt att nätföretaget utser en elleverantör i den egna koncernen.

Frågan om att reglera anvisningsförfarandet behandlas i propositionen Anvisade elavtal (prop. 2016/17:13). Regeringen bedömde i det sammanhanget att det inte var lämpligt att, som Energimarknadsinspektionen hade föreslagit, införa ett krav på att nätföretagen skulle utse den anvisade elleverantören, för en period om högst två år, på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt. Ett flertal remissinstanser hade avstyrkt förslaget med hänvisning till bl.a. de kostnader som en sådan reglering skulle innebära för nätföretagen, elleverantörerna och tillsynsmyndigheten. Konkurrensverket ansåg att det var svårt att se någon egentlig skillnad i praktiken mellan Energimarknadsinspektionens förslag och ett regelrätt upphandlingsförfarande.

Ett krav på att nätföretaget ska välja en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt bör dock inte kunna jämföras med ett regelrätt upphandlingsförfarande. Det är ytterst en fråga för EU-domstolen att tolka ändringsdirektivets krav, men det bör förstås så att den som utser sistahandsleverantören måste göra det på objektiva grunder, vara öppen med vilka grunderna är och inte på ett otillbörligt sätt gynna exempelvis närstående företag. Att ställa ett sådant krav på nätföretaget framstår som det minst ingripande sättet att genomföra ändringsdirektivet utan att ändra regleringen av anvisade elavtal på ett mer grundläggande sätt.

Med hänsyn till kravet på transparens bör nätföretaget även vara skyldigt att informera elanvändaren om hur den anvisade elleverantören har valts ut.

9 Skydd mot bortkoppling

Promemorians förslag: En elleverantör ska inte få säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för ett sådant klagomål från elanvändaren som inte har behandlats av elleverantören eller för tvistlösning utanför domstol.

Skälen för promemorians förslag

Skydd för utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom

I ändringsdirektivet finns det nya krav i fråga om skydd mot bortkoppling. Medlemsstaterna ska säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom skyddas fullt ut från bortkoppling av el, genom att vidta lämpliga åtgärder, inbegripet förbud mot bortkoppling eller andra

likvärdiga åtgärder (artikel 28a.1 första stycket första meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet).

När medlemsstaterna underrättar Europeiska kommissionen om sina åtgärder för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet, ska de förklara förhållandet mellan det skydd mot bortkoppling som ska finnas enligt direktivet och motsvarande delar i de nationella införlivandedokumenterna (artikel 28a.1 andra stycket). Det finns därför skäl att här lämna en utförlig beskrivning av regelverket i Sverige.

Vilka är utsatta kunder och kunder som omfattas av energifattigdom?

Enligt elmarknadsdirektivet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att skydda kunder, och de ska särskilt säkerställa att utsatta kunder får tillräckligt skydd. En medlemsstat måste definiera begreppet utsatta kunder (artikel 28.1). I Sverige definieras utsatta kunder som personer som varaktigt saknar förmåga att betala för den el eller naturgas som överförs eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet, se 8 § andra stycket förordningen (2016:742) med instruktion för Energi-marknadsinspektionen.

Med energifattigdom avses i huvudsak ett hushålls bristande tillgång till väsentliga energitjänster, om de faktorer som orsakar bristen inbegriper orimliga priser, otillräcklig disponibel inkomst, höga energikostnader eller bostäder med låg energieffektivitet, se närmare artikel 2.24b i det reviderade elmarknadsdirektivet och artikel 2.52 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955.

En elleverantör är skyldig att fortsätta leverera el

En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta att leverera el till dess elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten, någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten eller överföringen av el enligt vissa bestämmelser eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören (9 kap. 14 § första stycket ellagen). Den vanligaste försummelsen kan antas vara bristande betalning av den levererade elen.

Konsumenter är skyddade mot avbrytande av överföringen av el

I 11 kap. ellagen finns bestämmelser om avbrytande av överföring av el till konsumenter. Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i kapitlet är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne (11 kap. 1 § andra stycket). Med konsument avses i lagen en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet (1 kap. 4 §).

Att regleringen i Sverige gäller alla konsumenter innebär att utsatta kunder och kunder som omfattas av energifattigdom är skyddade utan att detta behöver anges särskilt.

De grundläggande förutsättningarna för att överföringen av el till en konsument ska få avbrytas på grund av konsumentens avtalsbrott anges i 11 kap. 2 § ellagen. Det krävs bl.a. att konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med nätföretaget eller elleverantören och att det rör

sig om ett väsentligt avtalsbrott. Konsumenten måste ha fått skälig tid att vidta rättelse.

Vid utebliven betalning finns dessutom en rad ytterligare krav som ska vara uppfyllda innan överföringen av el till en konsument får avbrytas (11 kap. 3 §). Betalningen ska avse överföring eller leverans av el. Konsumenten ska i god tid informeras om vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts. Elleverantören eller nätföretaget måste informera socialnämnden om den uteblivna betalningen samtidigt som konsumenten delges en uppmaning att betala inom tre veckor. För att överföringen ska få avbrytas sedan de tre veckorna har löpt ut krävs både att elleverantören eller nätföretaget inte har fått betalt och att socialnämnden inte har tagit på sig betalningsansvaret. Dessutom får fordringen inte vara tvistig.

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt, se 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). Att försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för hushållsel, anges uttryckligen i 4 kap. 3 § första stycket 3 i den lagen.

I 11 kap. 6–10 §§ ellagen finns bestämmelser om skadestånd när överföringen av el avbryts utan att det finns förutsättningar för det enligt lagen.

Skydd i övrigt mot uppsägning av leveransavtal och bortkoppling

Ändringsdirektivet innehåller även nya krav som ska säkerställa att elleverantörer inte säger upp avtal eller kopplar bort kunder på grundval av omständigheter som är tvistiga och föremål för sådana klagomålsförfaranden som hanteras av leverantörerna eller för tvistlösning utanför domstol (artikel 28a.2 i det reviderade elmarknadsdirektivet).

I viss utsträckning finns det redan ett sådant skydd för kunderna. Överföringen av el till en konsument får avbrytas vid utebliven betalning endast om fordringen inte är tvistig. Det framgår också av skälen till ändringsdirektivet att kravet främst tar sikte på tvister som gäller fakturor eller utestående belopp (skäl 27). Det är emellertid inte uppenbart att den hittillsvarande regleringen fullt ut svarar mot direktivets krav i denna del. Enligt direktivets ordalydelse gäller skyddet i detta fall alla kunder, inte bara sådana som omfattas av ellagens konsumentbegrepp. De klagomål eller tvister som avses kan dessutom gälla annat än betalning.

För att det reviderade elmarknadsdirektivet ska vara helt genomfört i denna del bör det införas ett förbud för elleverantörer att säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för ett sådant klagomål från elanvändaren som inte har behandlats av elleverantören eller för tvistlösning utanför domstol.

10 Tillgång till distributionsnätet

Promemorians förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.

Ett distributionsnätsföretag ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur långt behandlingen har fortskridit. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har lämnats in och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Ett distributionsnätsföretag ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

Skälen för promemorians förslag

Information om tillgänglig kapacitet

Enligt det reviderade elmarknadsdirektivet ska systemansvariga för distributionssystem (distributionsnätsföretag) på ett transparent sätt offentliggöra tydlig information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sitt verksamhetsområde, med hög rumslig detaljnivå, med respekt för allmän säkerhet och datasekretess, inbegripet den kapacitet som är föremål för begäran om anslutning och möjligheten till flexibel anslutning i överbelastade områden. Offentliggörandet ska omfatta information om kriterierna för beräkning av tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. Systemansvariga för distributionssystem ska uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet (artikel 31.3 första stycket). När det gäller systemansvariga för överföringssystem (transmissionsnätsföretag) införs motsvarande krav genom en ändring i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EU:s elmarknadsförordning).

För att genomföra ändringsdirektivet är det nödvändigt att införa föreskrifter om en skyldighet för distributionsnätsföretag att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. De föreskrifter som krävs för att genomföra direktivet i denna del är sådana som riksdagen kan bemyndiga regeringen att utfärda. En annan möjlighet är att införa en allmänt hållen bestämmelse i ellagen och komplettera lagen i förordning och myndighetsföreskrifter. Det finns dock ingen särskild fördel med en sådan uppdelning eller i övrigt starka skäl för en reglering i lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om skyldigheten.

Även föreskrifter om skyldighet att offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet bör i framtiden finnas på en lägre normnivå än lag. I den delen föreslås dock inte några ändringar i sak.

Information om hur en begäran om anslutning behandlas

Genom ändringsdirektivet införs även krav på att systemansvariga för distributionssystem på ett transparent sätt ska tillhandahålla tydlig information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. De ska tillhandahålla sådan information inom tre månader från inlämnandet av begäran. Om begäran om anslutning varken beviljas eller får permanent avslag, ska systemansvariga för distributionssystem uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet (artikel 31.3 andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet).

För att genomföra ändringsdirektivet bör distributionsnätsföretag vara skyldiga att tillhandahålla de aktuella uppgifterna.

Även i denna fråga införs motsvarande krav för systemansvariga för överföringssystem i EU:s elmarknadsförordning.

Undantag

Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa de nya kraven på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system. Medlemsstaterna får tillämpa ett lägre tröskelvärde än det på 100 000 anslutna kunder (artikel 31.3b i det reviderade elmarknadsdirektivet). Sverige har i andra sammanhang använt möjligheten till sådana undantag i fråga om distributionsnätsföretag som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare, se t.ex. 3 kap. 21 § ellagen. Med hänsyn till den administrativa börda som kravet kan innebära för små nätföretag bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om undantag från den nya skyldigheten.

Begäran om anslutning i elektronisk form

Enligt det reviderade elmarknadsdirektivet ska systemansvariga för distributionssystem ge systemanvändare möjlighet att begära nätanslutning och lämna in relevanta handlingar uteslutande i digital form (artikel 31.3a). Det kan visserligen antas att de flesta systemansvariga i Sverige redan ger systemanvändarna en sådan möjlighet. För att ändringsdirektivet ska vara genomfört i denna del bör det dock införas ett uttryckligt krav på detta.

11 Elpriskriser

Promemorians förslag: Regeringen ska få meddela föreskrifter om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna ska omedelbart upphöra att gälla om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades, om de inte godkänns vid riksdagens prövning eller om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

Skälen för promemorians förslag

Tillkännagivande av en elpriskris

Genom ändringsdirektivet införs en möjlighet för Europeiska unionens råd att, på förslag av Europeiska kommissionen, genom ett genomförandebeslut tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris. Ett sådant beslut förutsätter såväl mycket höga genomsnittspriser på grossistmarknaderna för el som kraftiga ökningar av slutkundspriserna (artikel 66a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet). Genomförandebeslutet får ha en giltighetstid om ett år. Giltighetstiden kan dock förlängas (artikel 66a.2 och 66a.8).

Riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el

Om rådet har antagit ett genomförandebeslut, får medlemsstaterna under giltighetstiden tillämpa tillfälliga riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el till små och medelstora företag (artikel 66a.6 i det reviderade elmarknadsdirektivet). När det gäller hushållskunder finns ett visst utrymme för sådana åtgärder sedan tidigare (artikel 5.3 i elmarknadsdirektivet).

Ett bemyndigande till regeringen

Det går i nuläget inte att ta ställning till i vilken utsträckning det kan vara motiverat med offentliga ingripanden i prissättningen i Sverige med anledning av en elpriskris. Det står dock klart att sådana ingripanden kräver en snabb hantering för att fylla sitt syfte. Detta talar för att en prisreglering bör kunna införas genom en förordning. Regeringen bör därför få meddela föreskrifter om reglering av priset för leverans av el till elanvändare, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Underställning

Med hänsyn till föreskrifternas karaktär bör de så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna bör omedelbart upphöra att gälla, om de inte underställs riksdagen i tid eller om riksdagen inte godkänner föreskrifterna inom två månader från underställandet.

12 Tillgängliggörande av information för att underlätta efterfrågefleksibilitet

Promemorians förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra information tillgänglig om

- hur stor del av den el som levereras som är förnybar,
- de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,
- den förnybara el som produceras och matas in i elnätet, och
- vilken potential som finns för efterfrågefleksibilitet.

Skälen för promemorians förslag: Det reviderade förnybartdirektivet ställer upp krav på transmissionsnätsföretag och, under vissa förutsättningar, distributionsnätsföretag att tillgängliggöra viss information för att underlätta efterfrågeflexibilitet. Det rör sig om att tillgängliggöra information och, om sådana finns tillgängliga, prognoser om andelen förnybar el och andelen växthusgasutsläpp i den levererade elen i varje elområde, så exakt som möjligt och med ett visst intervall (artikel 20a.1 första stycket). Om det är tekniskt möjligt ska distributionsnätsföretag även tillgängliggöra anonymiserade och aggregerade uppgifter om potentialen för efterfrågeflexibilitet och om den förnybara el som produceras och matas in i nätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi (artikel 20a.1 andra stycket). Uppgifterna ska tillgängliggöras digitalt på ett sätt som säkerställer driftskompatibilitet (artikel 20a.2).

Ellagen bör inte belastas med den typ av detaljerad reglering som krävs för att genomföra de aktuella kraven i direktivet. I stället bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela de föreskrifter som krävs.

13 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 november 2025.
--

Skälen för promemorians förslag: Ändringsdirektivet ska vara genomfört senast den 17 januari 2025. Direktiv (EU) 2023/2413 ska vara genomfört senast den 21 maj 2025. Med hänsyn till lagstiftningsprocessen finns det inte förutsättningar att genomföra de aktuella delarna av direktiven inom den tiden. Det är dock angeläget att lagändringarna träder i kraft så snart som möjligt. De bör därför träda i kraft den 1 november 2025.

Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

14 Konsekvensanalys

14.1 Förenlighet med EU-rätten

Förslagen har tillkommit för att genomföra krav i EU-direktiv och överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

14.2 Konsekvenser för elleverantörer

Flera av förslagen i promemorian har konsekvenser för elleverantörer.

Elleverantörer som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare avtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år och ska informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal innan avtalet ingås eller förlängs (avsnitt 6). Det finns redan en motsvarande reglering i ellagen när det gäller avtal med dynamiskt elpris. Kravet att elleverantörerna ska kunna erbjuda avtal med fast löptid och pris kommer i praktiken att träffa sådana leverantörer som redan kan antas erbjuda dessa avtal, vilket innebär att förslaget inte påverkar dem. Elleverantörerna bör redan ha upparbetade rutiner för att lämna information innan avtal ingås eller förlängs. Förslaget i denna del bör därför ha endast marginell påverkan för berörda elleverantörer.

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren (avsnitt 6.2). Elleverantören ska se till att elanvändaren kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid. En reglering i frågan finns redan i ellagen. Regleringen får en något annorlunda utformning. Det förtydligas också när informationen ska lämnas. Ändringen bör ha liten inverkan på elleverantörernas verksamhet, eftersom de redan i dag bör hålla informationen tillgänglig på det sätt som anges i förslaget.

Elleverantörer ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden kan innebära för förutsättningar att fullgöra sina åtaganden. De ska vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans (avsnitt 7). Det kan förutsättas att seriösa elleverantörer redan i dag säkrar verksamheten mot sådana risker och alltså lever upp till de nya kraven. Förslaget bör också ha positiv inverkan för seriösa elleverantörer och elmarknaden i stort, eftersom det kommer att försvåra för oseriösa aktörer på elmarknaden att bedriva verksamhet på elmarknaden och få en konkurrensfördel.

14.3 Konsekvenser för nätföretagen

Flera av förslagen i promemorian påverkar elnätsföretagen.

Ett nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt (avsnitt 8). Förslaget bör inte i praktiken innebära någon ändring jämfört med hur nätföretagen arbetar i dag när de väljer ut anvisade elleverantörer. Företaget ska även informera elanvändaren om hur elleverantören valts ut. Nätföretagen är redan i dag skyldiga att lämna viss information till en elanvändare som har anvisats en elleverantör. Förslaget bör innebära endast marginella kostnader för företagen, eftersom det är fråga om en engångsuppdatering av den information som nätföretagen redan har tagit fram.

Ett distributionsnätsföretag ska lämna information till den som begär anslutning till elnätet om hur begäran behandlas och hur långt behandlingen har fortskridit (avsnitt 10). Redan i dag är nätföretagen skyldiga att tillhandahålla tidsplaner för anslutning av elproduktionsanläggningar till elnäten (4 kap. 8 § ellagen). Förslaget bör ha liten påverkan för elnätsföretagen, eftersom de bör ha rutiner för att informera om handlägg-

ningen av ansökningar om anslutningar. Det bör bara bli i undantagsfall som ett elnätsföretag behöver informera mer än en gång, eftersom ett besked om anslutningen bör kunna lämnas inom ett halvår från ansökan, särskilt med beaktande av att huvudregeln är att en anslutning ska ske inom två år från det att en ansökan om anslutning gjordes (4 kap. 5 § ellagen).

Slutligen ska distributionsnätsföretagen göra det möjligt för en sökande att lämna in en ansökan om anslutning i elektronisk form (avsnitt 10). Det bör vara ett krav som distributionsnätsföretagen uppfyller redan i dag.

14.4 Konsekvenser för kunder

Det finns ett antal förslag i promemorian som bör underlätta för kundkollektivet att verka på elmarknaden. Det kommer bland annat att finnas mer omfattande och tydligare information i vissa relationer mellan kunden och elleverantören eller nätföretaget. De förslag som bör ha störst betydelse för kundkollektivet är emellertid förslagen om hantering av risker för elleverantörer och om ett utökat skydd mot bortkoppling.

De nya kraven på elleverantörer när det gäller hanteringen av risker (avsnitt 7) bör ha en positiv inverkan på kundkollektivet. Förslaget bör innebära att det blir svårare för oseriösa aktörer att bedriva verksamhet på elmarknaden. Energimarknadsinspektionen får ett nytt verktyg att komma åt oseriösa elleverantörer. Detta kommer att innebära att färre kunder ingår avtal med oseriösa elleverantörer.

Även det utökade skyddet mot bortkoppling (avsnitt 9) bör ha en positiv inverkan. Förslaget ger kunderna ett skydd som den svagare parten vid tvister med elleverantörerna och skyddar även mot förhastade åtgärder från dessas sida. Den nya regleringen innebär också skydd för hela kundkollektivet mot att överföringen av el avbryts vid en tvist.

14.5 Konsekvenser för Energimarknadsinspektionen

Förslagen i promemorian innebär ett utökat tillsynsansvar för Energimarknadsinspektionen. Energimarknadsinspektionen kommer troligtvis även att få utökade arbetsuppgifter när det gäller att ta fram nya föreskrifter, men omfattningen av uppgifterna kan bedömas först när regeringen har fått möjlighet att delegera till Energimarknadsinspektionen att meddela föreskrifter.

Energimarknadsinspektionen har fått ett ökat förvaltningsanslag med 20 miljoner kronor per år (prop. 2024/25:1, utgiftsområde 21, s. 31 och 38, bet. 2024/25:NU3, rskr. 2024/25:106). Det ökade anslaget ska täcka Energimarknadsinspektionens nya arbetsuppgifter. Det blir Energimarknadsinspektionen som får fördela det nya anslaget efter det behov som finns för de nya uppgifterna, och det kan skilja sig åt från år till år hur mycket av anslaget som ska gå till en viss uppgift.

14.6 Konsekvenser för domstolarna

Det utökade tillsynsansvaret för Energimarknadsinspektionen kan leda till fler tillsynsbeslut. Detta kan i sin tur leda till fler överklaganden till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det är emellertid endast ett fåtal av Energimarknadsinspektionens tillsynsbeslut som överklagas till domstol under ett år. Bedömningen är att förslagen i promemorian inte kommer att leda till någon större ökning av antalet tillsynsbeslut och därmed inte heller till någon större ökning av antalet överklaganden. Förslagen bedöms inte medföra något behov av att öka anslagen till domstolarna.

15 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

1 kap. Inledande bestämmelser

4 § Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät, dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under löptiden men kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stödtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

I paragrafen anges vad som i lagen avses med vissa ord och uttryck. Den ändras genom att uttrycket leveransavtal med fast löptid och pris införs. Dessutom ändras hänvisningen till elmarknadsdirektivet till att avse direktivets aktuella lydelse.

Ett leveransavtal med fast löptid och pris motsvarar i sak det som i det reviderade elmarknadsdirektivet benämns avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris (artikel 2.15a). Bestämmelser om sådana avtal införs i 9 kap.

3 kap. Nätföretag och drift av elnät

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

48 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra information tillgänglig om

1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,
2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,
3. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet, och
4. vilken potential som finns för efterfrågeflexibilitet.

Paragrafen, som är ny, innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra viss information tillgänglig. Paragrafen gör det möjligt att genomföra artikel 20a.1 och 20a.2 i det reviderade förnybartdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.

Kraven infördes i direktivet genom direktiv (EU) 2023/2413. I skälen till direktiv (EU) 2023/2413 anges att den information som marknadsaktörer får om den faktiska spridningen av grön el i systemet bör förbättras, eftersom det kan leda till ökad efterfrågeflexibilitet baserad på sådana marknadssignaler (skäl 51).

Föreskrifter som meddelas med stöd av paragrafen kan handla om en skyldighet att tillgängliggöra prognoser, t.ex. om hur stor del av den el som kommer att levereras vid en viss tidpunkt som kommer att vara förnybar. Den aktuella informationen kan göras tillgänglig på olika sätt. Det kan t.ex. handla om att på nätföretagets hemsida publicera informationen eller länka till en plats där den är enkelt tillgänglig.

I 1 kap. 4 § andra stycket anges vad som avses med efterfrågeflexibilitet.

4 kap. Anslutning till elnätet och överföring av el

Flexibel nätanslutning

4 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregeringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och

2. certifiering av effektregeringssystem.

I paragrafen, som är ny, finns bemyndiganden till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anläggningar som ska anslutas till elnätet enligt ett sådant avtal om flexibel anslutning som avses i artikel 2.24 c i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Föreskrifter enligt *första punkten* kan avse en skyldighet för anläggningens innehavare att installera ett effektregeringssystem innan nätföretaget får ansluta anläggningen till elnätet.

Med stöd av *andra punkten* kan det införas krav på en sådan certifiering av en bemyndigad certifierare som krävs enligt artikel 6a andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet.

Begäran om anslutning

4 b § Ett distributionsnätsföretag ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

Enligt paragrafen, som är ny, är ett distributionsnätsföretag skyldigt att ta emot en begäran om anslutning till elnätet i elektronisk form. Paragrafen genomför artikel 31.3a i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Skyldigheten att ta emot en begäran om anslutning i elektronisk form omfattar alla handlingar som nätföretaget behöver för att ta ställning till begäran.

Tidsplaner för anslutning

8 a § Ett distributionsnätsföretag ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur långt behandlingen har fortskridit. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har lämnats in och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran.

I paragrafen, som är ny, regleras en skyldighet för distributionsnätsföretag att lämna information om behandlingen av en begäran om anslutning. Den genomför artikel 31.3 andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.

För att distributionsnätsföretaget ska anses slutligt ta ställning till begäran bör företaget skicka ett sådant skriftligt ställningstagande som avses i 13 § till den som har begärt anslutning.

8 b § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 8 a §.

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att lämna information om behandlingen av en begäran om anslutning. Övervägandena finns i avsnitt 10.

I artikel 31.3b i det reviderade elmarknadsdirektivet anges inom vilka ramar en medlemsstat får införa ett sådant undantag som paragrafen gäller.

Skyldighet för nätföretag att offentliggöra information i frågor om anslutning till elnätet

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att

1. distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar, och
2. nätföretag ska vara skyldiga att offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.

Paragrafen gäller skyldigheter för nätföretag att offentliggöra information i olika frågor av betydelse för möjligheten att ansluta anläggningar till elnätet. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Paragrafen ändras på så sätt att det införs ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. Dessutom ändras regleringen när det gäller normnivån för föreskrifter om skyldighet för nätföretag att offentliggöra principer för kostnadsfördelningen.

Med stöd av *första punkten* kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela sådana föreskrifter som krävs för att genomföra artikel 31.3 första stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet.

Av paragrafen i dess hittillsvarande lydelse framgår att nätföretag är skyldiga att offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet. Avsikten är att en motsvarande reglering i framtiden ska finnas i förordning eller myndighetsföreskrifter. Sådana föreskrifter kan meddelas med stöd av *andra punkten*.

9 kap. Leverans av el och aggregeringstjänster

Leverans av el om leveransavtal saknas

3 § Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. *Nätföretaget ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.*

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

I paragrafen regleras nätföretagets skyldighet att anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal. Genom ändringen genomförs artikel 27a.1 andra meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Paragrafen ändras på så sätt att det införs krav i fråga om hur nätföretaget ska välja ut den anvisade elleverantören.

Det nya kravet, som framgår av *första stycket andra meningen*, innebär inte att nätföretaget är skyldigt att genomföra ett regelrätt upphandlingsförfarande. Nätföretaget måste dock välja ut en elleverantör på objektiva grunder, vara öppet med vilka grunderna är och inte på ett otillbörligt sätt gynna exempelvis elleverantörer i samma koncern som nätföretaget.

5 § Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats enligt 3 §,
2. innebörden av en sådan anvisning,
3. *hur elleverantören har valts ut, och*
4. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

I paragrafen anges vilken information som nätföretaget ska ge till elanvändaren när en elleverantör anvisas. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Paragrafen ändras på så sätt att det införs en skyldighet för nätföretaget att underrätta elanvändaren om hur den anvisade elleverantören har valts ut.

Den nya skyldigheten, som framgår av *tredje punkten*, ska ses mot bakgrund av kravet på transparens enligt artikel 27a.1 andra meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet. Nätföretaget måste informera elanvändaren om på vilka grunder den anvisade elleverantören har valts ut.

Innehållet i ett leveransavtal

17 § Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,

3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
 4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
 5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
 6. villkoren för fakturering och betalning,
 7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
 8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
 9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
 10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
 11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
 12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.
- Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

I paragrafen, som får en ny beteckning, regleras vilka uppgifter som ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla. Den överensstämmer med hittillsvarande 21 § första och andra styckena. Regleringen i hittillsvarande tredje stycket ändras och flyttas till 18 §.

18 § *Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.*

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

I paragrafen, som är ny, regleras en skyldighet för elleverantören att tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste villkoren i leveransavtalet. Den motsvarar delvis hittillsvarande 21 § tredje stycket. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Regleringen förtydligas i fråga om när informationen ska finnas tillgänglig.

Av *första stycket* framgår att sammanfattningen ska tillhandahållas innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt. På detta sätt genomförs artikel 11.1 a första meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet.

I *andra stycket* regleras en skyldighet att hålla informationen tillgänglig under avtalets löptid.

18 a § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om*

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 17 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 18 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, och
3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 18 §.

I paragrafen, som får en ny beteckning, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att el-

leverantörer ska lämna viss information till elanvändare och om den sammanfattning som avses i 18 §. Den överensstämmer delvis med hittillsvarande 22 §. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Paragrafen ändras genom att det tillkommer ett bemyndigande att meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantören att lämna ytterligare information i samband med att leverantören tillhandahåller sammanfattningen.

Ändringen framgår av *tredje punkten*. Bemyndigandet gör det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter bl.a. om att elleverantören ska lämna sådana uppgifter som avses i artikel 11.1a andra meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet innan ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ingås.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

22 § *En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.*

I paragrafen, som är ny, regleras en skyldighet för större elleverantörer att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris. Den genomför artikel 11.1 i elmarknadsdirektivet när det gäller sådana avtal. När det gäller avtal med dynamiska elpriser finns en motsvarande skyldighet i 23 § (hittillsvarande 17 §). Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Skyldigheten enligt paragrafen innebär inte att elleverantören har en kontraheringsplikt. Företaget kan ha sakligt grundade skäl att inte ingå avtal med en viss elanvändare, t.ex. att elanvändaren har bristande betalningsförmåga.

23 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 22 §.*

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

I artikel 11.1 andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet anges inom vilka ramar en medlemsstat får införa ett sådant undantag som paragrafen gäller.

Skyldighet att informera om möjligheter, kostnader och risker med leveransavtal

23 a § *Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.*

I paragrafen regleras en skyldighet för elleverantörer att lämna information om möjligheter, kostnader och risker. Den motsvarar delvis hittillsvarande 17 § första stycket. Paragrafen genomför artikel 11.2 första meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris får inte ingås innan elanvändaren har fått den information som anges i paragrafen. När det gäller dynamiska elpriser finns det dessutom ett krav på särskilt samtycke i 23 b §. I 1 kap. 4 § anges vad som avses med dynamiska elpriser och leveransavtal med fast löptid och pris.

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

23 b § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett *leveransavtal* med dynamiskt elpris ska elleverantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i 23 a § och lämnat sitt samtycke.

I paragrafen, som får en ny beteckning, regleras elleverantörens skyldighet att inhämta elanvändarens samtycke till ett dynamiskt elpris innan avtalet ingås. Den överensstämmer delvis med hittillsvarande 17 §.

Första stycket ändras på så sätt att den del som gäller skyldigheten att lämna information till elanvändaren utgår. En sådan reglering finns i stället i nya 23 a §.

Andra stycket ändras endast redaktionellt.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av överföringen av el

23 c § *En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för*

1. ett sådant klagomål som avses i 19 § och klagomålet inte har behandlats av elleverantören, eller

2. tvistlösning utanför domstol.

I 11 kap. finns bestämmelser om avbrytande av överföring av el till konsumenter.

I paragrafen, som är ny, finns ett förbud för en elleverantör att säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas i vissa fall. Den genomför artikel 28a.2 i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 9.

Förbudet i paragrafen tar sikte på ett par särskilt angivna situationer när det råder oenighet mellan elleverantören och elanvändaren om den omständighet som elleverantören vill lägga till grund för att säga upp avtalet eller begära att överföringen av el till elanvändaren ska avbrytas. Det kan antas att oenigheten i de flesta fall gäller hur mycket kunden ska betala. En förutsättning för att förbudet ska vara tillämpligt är att oenigheten har visat sig på något av de sätt som anges i paragrafen innan elleverantören hunnit säga upp avtalet eller begära bortkoppling.

Enligt *första punkten* gäller förbudet om elanvändaren har lämnat ett klagomål som rör den aktuella omständigheten till elleverantören och elleverantören inte har avslutat hanteringen av klagomålet enligt de rutiner som ska finnas enligt 19 §.

Av *andra punkten* framgår att förbudet gäller så länge grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för tvistlösning utanför domstol. Med sådan tvistlösning avses framför allt Allmänna reklamationsnämndens verksamhet, men det kan förekomma tvistlösning även inom ramen

för den tillsyn som bedrivs av Energimarknadsinspektionen och Konsumentverket.

Till skillnad från den reglering som finns i 11 kap. gäller paragrafens skydd mot avbrytande av överföringen av el till förmån för alla elanvändare, inte bara konsumenter. I *andra stycket* finns en upplysning om det starkare skyddet för konsumenter enligt 11 kap.

Hantering av risker

29 a § En elleverantör ska

1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och

2. vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.

I paragrafen, som är ny, regleras grundläggande krav på elleverantörer när det gäller hantering av risker. Den genomför artikel 18a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Av *första punkten* följer att en elleverantör måste se till att gardera sig mot sådana finansiella risker som är knutna till förändringar i grossistpriserna på el. Sådana riskhanteringsstrategier som avses i punkten kan innefatta användning av energiköpsavtal och andra lämpliga instrument, som terminskontrakt (artikel 18a.2 i det reviderade elmarknadsdirektivet).

Elleverantören är även i övrigt skyldig att vidta alla åtgärder som är rimliga för att förhindra att finansiella risker drabbar elförsörjningen. Det följer av *andra punkten*.

29 b § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. strategier och åtgärder enligt 29 a §, och

2. skyldighet för elleverantörer att göra stresstester.

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elleverantörernas hantering av risker. Den ska ses mot bakgrund av artikel 18a i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Med stöd av *första punkten* kan föreskrifter meddelas för att säkerställa att elleverantörerna har lämpliga risksäkringsstrategier. Energimarknadsinspektionen utövar tillsyn över att sådana föreskrifter följs (12 kap. 1 § *andra stycket*).

Stresstester för elleverantörer kan vara ett verktyg för att bedöma leverantörernas risksäkringsstrategier. Föreskrifter om sådana tester kan meddelas med stöd av *andra punkten*.

Prisreglering under en elpriskris

29 c § Regeringen får meddela föreskrifter om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,

2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller
3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om prisreglering. Den ska ses mot bakgrund av artikel 66a i det reviderade elmarknadsdirektivet.

Av *första stycket* framgår att det är en förutsättning för att regeringen ska kunna meddela föreskrifter att Europeiska unionens råd har tillkännaggett en elpriskris. Rådet får, om omständigheterna är sådana som anges i artikel 66a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet, tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris genom ett genomförandebeslut på ett förslag från Europeiska kommissionen. Under genomförandebeslutets giltighetstid får berörda medlemsstater tillämpa tillfälliga riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el till små och medelstora företag (artikel 66a.6). Rådets beslut gör det dessutom i viss utsträckning möjligt att göra större ingripanden i prissättningen för leveranser av el till hushållskunder och till mikroföretag än vad elmarknadsdirektivet annars tillåter (artikel 66a.7).

Med stöd av bemyndigandet kan regeringen meddela föreskrifter om prisreglering inom de ramar som sätts av artikel 66a och ministerrådets genomförandebeslut.

Andra stycket innehåller en s.k. underställningsmekanism.

12 kap. Tillsyn m.m.

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.

Paragrafen ändras endast på så sätt att det hittillsvarande *tredje stycket* utgår. En motsvarande reglering återfinns i nya 1 a §.

1 a § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

I paragrafen, som motsvarar hittillsvarande 1 § tredje stycket, förtydligas att Energimarknadsinspektionen utövar tillsyn över att elmarknadens aktörer följer EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som antagits med stöd av den förordningen. Den innebär inte någon ändring i sak.

2024/1711

26.6.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2024/1711

av den 13 juni 2024

om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Mycket höga priser och volatilitet på elmarknaderna har observerats sedan september 2021. Såsom fastställdes av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) i dess slutliga bedömning av utformningen av EU:s grossistmarknad för el från april 2022 är detta främst en följd av det höga priset på gas, som används som insatsvara för elproduktion.
- (2) Upptrappningen av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, som är avtalsslutande part i fördraget om energigemenskapen ⁽⁴⁾, och därmed relaterade internationella sanktioner sedan februari 2022 har lett till en gaskris, stört de globala energimarknaderna, förvärrat problemet med höga gaspriser och haft en betydande dominoeffekt på elpriserna. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har också skapat osäkerhet om tillgången på andra råvaror, såsom stenkol och råolja, som används i kraftproduktionsanläggningar. Denna osäkerhet har resulterat i en betydande ytterligare ökning av elprisernas volatilitet. Den minskade tillgången till flera kärnreaktorer och låg vattenkraftsproduktion har förstärkt elprisökningen ytterligare.
- (3) Som svar på denna situation föreslog kommissionen i sitt meddelande från den 13 oktober 2021 *Ta itu med stigande energipriser: en verktygslåda för åtgärder och stöd*, en verktygslåda med åtgärder som unionen och dess medlemsstater kan använda för att hantera de omedelbara effekterna av höga energipriser på hushållskunder och företag, inbegripet inkomststöd, skattelättnader, energibesparingar och lagringsåtgärder, och för att stärka resiliensen mot framtida prischocker. I sitt meddelande av den 8 mars 2022 *REPowerEU: Gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris*, presenterade kommissionen en rad ytterligare åtgärder för att stärka verktygslådan och hantera stigande energipriser. Den 23 mars 2022 inrättade kommissionen också en tillfällig ram för statligt stöd för att möjliggöra vissa subventioner som mildrar effekterna av höga energipriser.
- (4) I sitt meddelande av den 18 maj 2022 presenterade kommissionen *Planen REPowerEU* som introducerade ytterligare åtgärder med inriktning på energibesparingar, diversifiering av energiförsörjningen, ett höjt energieffektivitetsmål och en påskyndad utbyggnad av förnybar energi i syfte att minska unionens beroende av ryska fossila bränslen, inbegripet ett förslag om att höja unionens mål för unionens slutliga användning (brutto) av förnybar energi för 2030 till 45 %. I sitt meddelande av den 18 maj 2022 *Kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning – en handlingslinje* föreslog kommissionen ytterligare kortsiktiga åtgärder för att ta itu med de höga energipriserna, och identifierade därutöver potentiella områden för förbättring av elmarknadens utformning, och tillkännagav sin avsikt att bedöma dessa områden i syfte att ändra den rättsliga ramen.

⁽¹⁾ EUT C 293, 18.8.2023, s. 112.

⁽²⁾ EUT C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 11 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 21 maj 2024.

⁽⁴⁾ EUT L 198, 22.7.2006, s. 18.

- (5) För att snabbt ta itu med energipriskrisen och säkerhetsproblemen och hantera prisökningarna för medborgarna antog unionen flera rättsakter, inbegripet Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 ⁽⁵⁾, som inrättade ett starkt system för gaslagring, och rådets förordningar (EU) 2022/1369 ⁽⁶⁾, som innehöll effektiva åtgärder för att minska efterfrågan på gas och el, rådets förordning (EU) 2022/1854 ⁽⁷⁾, som fastställde prisbegränsningssystem för att undvika exceptionella vinster inom både gas- och elmarknaderna, och rådets förordning (EU) 2022/2577 ⁽⁸⁾, som fastställde åtgärder för att påskynda tillståndsförfarandena för anläggningar för förnybar energi.
- (6) En väl integrerad energimarknad, som bygger på Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1999 ⁽⁹⁾, (EU) 2019/942 ⁽¹⁰⁾ och (EU) 2019/943 ⁽¹¹⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 ⁽¹²⁾, (EU) 2018/2002 ⁽¹³⁾ och (EU) 2019/944 ⁽¹⁴⁾, tillsammans vanligen kallade paketet om ren energi för alla i EU, som antogs 2018 och 2019, gör det möjligt för unionen att dra nytta av de ekonomiska fördelarna med en inre energimarknad under alla förhållanden, säkerställer försörjningstrygghet och upprätthåller processen för utfasning av fossila bränslen för att uppnå unionens klimatneutralitetsmål. Gränsöverskridande sammanlänkning säkerställer också en säkrare, tillförlitligare och effektivare drift av elsystem, och bättre resiliens mot kortsiktiga prischocker.
- (7) För att stärka den inre energimarknaden och uppnå målen för klimat- och energiomställningen krävs en betydande uppgradering av unionens elnät för att kunna hantera kraftiga ökningarna av kapaciteten för produktion med förnybar energi, med väderberoende variation i produktionsmängderna och förändrade elflödesmönster i hela unionen, och för att kunna hantera ny efterfrågan på exempelvis elfordon och värmepumpar. Investeringar i elnät, inom och över gränser, är avgörande för att den inre marknaden för el, inbegripet försörjningstrygghet, ska fungera korrekt. Sådana investeringar är nödvändiga för att integrera förnybar energi och efterfrågan i ett sammanhang där de befinner sig längre ifrån varandra än tidigare och, ytterst, för att uppfylla unionens klimat- och energimål. Alla reformer av unionens elmarknad bör därför bidra till ett mer integrerat europeiskt elnät i syfte att säkerställa att varje medlemsstat uppnår en elsammanlänkningsnivå i enlighet med elsammanlänkningsmålet för 2030 på minst 15 % enligt artikel 4 d.1 i förordning (EU) 2018/1999, att sammanlänkningskapaciteten används så mycket som möjligt för gränsöverskridande handel och att unionens infrastruktur för elnät och elkonnektivitet byggs upp eller uppgraderas, såsom unionsprojekten av gemensamt intresse som inrättats enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 ⁽¹⁵⁾. Tillräcklig konnektivitet bör tillhandahållas alla unionsmedborgare eftersom detta kan leda till betydande möjligheter för dem att delta i unionens energiomställning och digitala omvandling. Särskild hänsyn bör tas till de yttersta randområden som avses i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som erkänner deras särskilda begränsningar och föreskriver att specifika åtgärder ska antas med beaktande av dem.
-
- ⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 av den 29 juni 2022 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 vad gäller gaslagring (EUT L 173, 30.6.2022, s. 17).
- ⁽⁶⁾ Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas (EUT L 206, 8.8.2022, s. 1).
- ⁽⁷⁾ Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (EUT L 261 I, 7.10.2022, s. 1).
- ⁽⁸⁾ Rådets förordning (EU) 2022/2577 av den 22 december 2022 om fastställande av en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi (EUT L 335, 29.12.2022, s. 36).
- ⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).
- ⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 158, 14.6.2019, s. 22).
- ⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).
- ⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).
- ⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (EUT L 328, 21.12.2018, s. 210).
- ⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125).
- ⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 av den 30 maj 2022 om riktlinjer för transeuropeisk energinfrastruktur, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2009, (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 och direktiven 2009/73/EG och (EU) 2019/944, och om upphävande av förordning (EU) nr 347/2013 (EUT L 152, 3.6.2022, s. 45).

- (8) Den nuvarande utformningen av elmarknaden har bland annat bidragit till framväxten av nya och innovativa produkter, tjänster och åtgärder på slutkundsmarknaderna för el, genom att stödja energieffektivitet och spridning av förnybar energi och öka valmöjligheterna, för att hjälpa konsumenter att sänka sina energikostnader, inbegripet genom småskaliga produktionsanläggningar och framväxande tjänster för att tillhandahålla efterfrågeflexibilitet. Att bygga vidare på och utnyttja potentialen i digitaliseringen av energisystemet, t.ex. ett aktivt deltagande från konsumenternas sida, är en central del av framtida elmarknader och elsystem i unionen. Samtidigt finns det ett behov av att respektera konsumenternas val och att göra det möjligt för konsumenterna att dra nytta av flera olika avtalserbjudanden och att skydda hushållskunder mot höga priser under en energikris. Integrering av energisystem är avsett att omfatta planering och drift av energisystemet som helhet, med flera energibärare, infrastrukturer och konsumtionssektorer, genom att skapa starkare kopplingar mellan dessa, i samverkan med varandra och med stöd av digitalisering i syfte att tillhandahålla säker, ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig och hållbar energi.
- (9) I samband med energikrisen har elmarknadens nuvarande utformning avslöjat ett antal brister och oväntade konsekvenser kopplade till den påverkan som höga och volatila priser på fossila bränslen har på kortsiktiga elmarknader, som utsätter hushåll och företag för betydande pristopp och effekter på deras elräkningar som en följd av detta.
- (10) En snabbare utbyggnad av förnybar energi och ren flexibel teknik är det mest hållbara och kostnadseffektiva sättet att genom elektrifiering av energiefterfrågan och integrering av energisystem strukturellt minska efterfrågan på fossila bränslen för elproduktion och möjliggöra direkt elförbrukning. På grund av sina låga driftskostnader kan förnybara energikällor ha en positiv inverkan på elpriserna i hela unionen och minska förbrukningen av fossila bränslen.
- (11) Förändringarna av elmarknadens utformning bör säkerställa att fördelarna med den ökade utbyggnaden av förnybar energi och energiomställningen som helhet kommer konsumenterna till godo, inbegripet de mest utsatta, och ytterst skyddar dem från energikriser och förhindrar att fler hushållskunder hamnar i en energifattigdomsfälla. Dessa förändringar bör begränsa den påverkan som höga priser på fossila bränslen, särskilt gas, har på elpriserna, i syfte att göra det möjligt för hushållskunder och företag att på längre sikt dra nytta av fördelarna med överkomlig och säker energi från hållbara förnybara och koldioxidsnåla källor, samt av energieffektiva lösningar för att minska de totala energikostnaderna, vilket kan minska behovet av en utbyggnad av kraftnät och produktionskapacitet.
- (12) Reformen av elmarknadens utformning syftar till att uppnå ekonomiskt överkomliga och konkurrenskraftiga elpriser för alla konsumenter. Reformen bör som sådan inte bara gynna hushållskunder utan också konkurrenskraften hos unionens industrier genom att underlätta den investering i ren teknik som de behöver för att klara sin omställning till nettonollutsläpp. Energiomställningen i unionen måste stödjas av en stark tillverkningsbas för ren teknik. Dessa reformer kommer att stödja en ekonomiskt överkomlig elektrifiering av industrin och unionens ställning som världsledande inom forskning och innovation inom ren energiteknik.
- (13) Nya produktions- och förbrukningsanläggningars anslutning till nätet, särskilt anläggningar för förnybar energi, drabbas ofta av förseningar när det gäller förfaranden för anslutning till nätet. En av orsakerna till sådana förseningar är bristen på tillgänglig nätkapacitet på den plats som investeraren valt, vilket medför ett behov av utbyggnad eller förstärkningar av nätet för att kunna ansluta anläggningarna till systemet på ett säkert sätt. Ett nytt krav på att systemansvariga för elsystem, både på överförings- och distributionsnivå, ska offentliggöra och uppdatera information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina verksamhetsområden skulle ge investerare enklare tillgång till information om tillgången till nätkapacitet inom systemet och därmed påskynda beslutsfattandet, vilket i sin tur skulle påskynda den utbyggnad av förnybar energi som krävs. Den informationen bör uppdateras regelbundet, minst en gång i kvartalet av systemansvariga för distributionssystem. Även om medlemsstaterna bör kunna besluta att inte tillämpa detta krav på elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system, bör de uppmuntra dessa företag att tillhandahålla systemanvändarna denna information en gång om året och främja samarbete mellan systemansvariga för distributionssystem i detta syfte. Systemansvariga för distributionssystem bör också offentliggöra de kriterier som används för att fastställa den tillgängliga nätkapaciteten, såsom befintlig efterfrågan och produktionskapacitet, de antaganden som gjorts för att bedöma möjligheterna till vidare integrering av ytterligare systemanvändare, relevant information om möjliga energibegränsningar och förväntad relevant nätverksutveckling.

- (14) Vidare bör systemansvariga för distributionssystem, för att ta itu med problemet med långa svarstider vid begäran om anslutning till nätet, tillhandahålla tydlig och öppen information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. Systemansvariga för distributionssystem bör tillhandahålla sådan information inom tre månader från den dag då begäran lämnas in och bör uppdatera den regelbundet, minst en gång i kvartalet.
- (15) I områden där elnäten har begränsad eller ingen nätkapacitet bör nätanvändare som begär nätanslutning kunna dra nytta av att upprätta ett icke-fast, flexibelt anslutningsavtal. Det anslutningsavtalet skulle exempelvis beakta energilagring eller begränsa den tid under vilken ett kraftverk kan tillföra el till nätet eller den kapacitet som kan exporteras, vilket möjliggör en partiell anslutning. Systemansvariga bör erbjuda möjligheten att upprätta avtal om flexibel anslutning i sådana områden. Tillsynsmyndigheten, eller en annan behörig myndighet om medlemsstaten har föreskrivit detta, bör utarbeta ramar för systemansvariga för att upprätta sådana flexibla anslutningar, säkerställa att nätförstärkningar som tillhandahåller strukturella lösningar prioriteras, att avtal om anslutning görs fasta så snart näten är klara, att flexibla anslutningar möjliggörs som en permanent lösning för områden där nätförstärkningen inte är effektiv och, i den mån det är möjligt, synliggöra de nätanvändare som begär nätanslutning när det gäller de förväntade begränsningsnivåerna enligt avtalet om flexibel anslutning.
- (16) Under energikrisen utsattes konsumenterna för extremt instabila grossistpriser på energi och hade begränsade möjligheter att delta på energimarknaden. Många hushållskunder har därför haft det ekonomiskt svårt och inte kunnat betala sina räkningar. Utsatta kunder och kunder som är påverkade av energifattigdom drabbades hårdast, men hushållskunder med medelinkomst utsattes också utsatts för sådana svårigheter. Höga energipriser kan också ha negativa konsekvenser på konsumenters hälsa, välbefinnande och allmänna livskvalitet. Det är därför viktigt att förbättra konsumenternas rättigheter och skydd så att konsumenterna kan dra nytta av energiomställningen, frikoppla sina elkostnader från kortsiktiga prisrörelser på energimarknaderna och ombalansera risken mellan leverantörer och konsumenter.
- (17) Konsumenterna bör ha tillgång till ett brett utbud av erbjudanden så att de kan välja ett avtal som motsvarar deras behov. Leverantörerna har dock reducerat sina erbjudanden, avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris har blivit ovanliga och urvalet av erbjudanden har blivit begränsat. Konsumenterna bör alltid ha möjlighet att välja ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris till överkomligt pris, och leverantörerna bör inte kunna ensidigt ändra avtalsvillkoren eller avsluta avtalet innan ett det löper ut. Avtal med dynamiska priser är inte desto mindre fortfarande mycket viktiga och en ökad användning av förnybara energikällor kan hjälpa konsumenterna att sänka sina energikostnader. Medlemsstaterna bör kunna undanta leverantörer med mer än 200 000 slutkunder som erbjuder enbart avtal med dynamiska priser från skyldigheten att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris, förutsatt att ett sådant undantag inte inverkar negativt på konkurrensen och att det fortfarande finns ett tillräckligt urval av avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris.
- (18) Om leverantörerna inte säkerställer att deras elportfölj är tillräckligt risksäkrad kan förändringar i grossistpriserna på el innebära en finansiell risk för dem och leda till konkurser och att kostnaderna vältras över på konsumenterna och andra nätanvändare. Leverantörerna bör därför vara risksäkrade på lämpligt sätt när de erbjuder avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris. En lämplig risksäkringsstrategi bör beakta leverantörernas tillgång till sin egen produktion och dess kapitalisering samt dess exponering för förändringar i grossistmarknadspriserna, leverantörernas storlek eller marknadsstrukturen. Förekomsten av lämpliga risksäkringsstrategier kan säkerställas genom allmänna regler som övervakas utan att det görs någon särskild översyn av enskilda leverantörers positioner eller strategier. Stresstester och rapporteringskrav för leverantörer skulle kunna vara verktyg för att bedöma leverantörernas risksäkringsstrategier.
- (19) Konsumenterna bör kunna välja den leverantör som erbjuder dem det pris och den tjänst som bäst passar deras behov. Framsteg inom teknik för mätning och individuell mätning i kombination med informations- och kommunikationsteknik gör det tekniskt möjligt att ha flera leverantörer för enskilda fastigheter. Kunderna bör kunna välja en separat leverantör, särskilt när det gäller el för att driva apparater som värmepumpar eller elfordon som har en särskilt hög förbrukning eller som också har möjlighet att automatiskt ändra sin elförbrukning som svar på prissignaler. Därför bör kunder tillåtas att ha mer än en mät- och faktureringspunkt täckta av den gemensamma anslutningspunkten för sina fastigheter, varvid olika apparater kan mätas och försörjas separat. Mätpunkterna bör vara tydligt åtskilda från varandra och uppfylla kraven i tillämpliga tekniska regler. Bestämmelserna för fördelningen

av de relaterade kostnaderna bör fastställas av medlemsstaterna. Vissa smarta mätersystem klarar att direkt täcka mer än en mät punkt och gör det därför möjligt för kunder att ha mer än ett avtal om leverans av el eller energidelningsavtal samtidigt. Leverantörer bör ha balansansvar enbart för de mät- och faktureringspunkter som de levererar till. Genom att möjliggöra användning av särskilda mättningslösningar som är kopplade till eller inbyggda i apparater med flexibel, kontrollerbar last kan slutkunderna dessutom delta i andra incitamentsbaserade efterfrågestyrningssystem som tillhandahåller flexibilitetstjänster på elmarknaden och till systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem. På det hela taget bör sådana arrangemang vara kompatibla med energidelning och bidra till ökad användning av efterfrågefleksibilitet och konsumentinflytande så att kunderna får större kontroll över sin energianvändning och sina energikostnader, samtidigt som elsystemet ges ytterligare flexibilitet för att kunna hantera fluktuationer i tillgången och efterfrågan.

- (20) På grund av den ökande komplexiteten i energierbudanden och olika marknadsföringsmetoder har konsumenterna ofta svårt att fullt ut förstå konsekvenserna av leverantörernas erbjudanden eller det avtal som de undertecknar. Det råder i synnerhet ofta oklarhet om hur priset fastställs, om villkoren för förlängning av ett avtal, om konsekvenserna av att säga upp ett avtal eller om skälen till att leverantören ändrat villkoren. Därför bör leverantörer eller marknadsaktörer som deltar i aggregering ge konsumenterna kortfattad och lättförståelig basinformation om energierbudanden innan ett avtal ingås eller förlängs.
- (21) För att säkerställa kontinuitet i försörjningen för konsumenterna, i synnerhet om leverantören går i konkurs, bör medlemsstaterna ha infört ett system med sistahandsleverantörer. Det bör vara möjligt att utse en sistahandsleverantör antingen före eller vid den tidpunkt då leverantören går i konkurs. En sådan sistahandsleverantör kan behandlas som tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster. En sistahandsleverantör kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som också utför distributionsfunktioner, förutsatt att den uppfyller kraven på åtskillnad i direktiv (EU) 2019/944. Detta innebär dock inte någon skyldighet för medlemsstaterna att leverera till ett visst fast minimipris. Om en medlemsstat ålägger en sistahandsleverantör att leverera el till en kund som inte får marknadsbaserade erbjudanden är de villkor som anges i artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944 tillämpliga, och skyldigheten kan omfatta ett reglerat pris endast i den mån kunden har rätt till reglerade priser. Vid bedömningen av huruvida erbjudanden till icke-hushållskunder är marknadsbaserade bör medlemsstaterna ta hänsyn till de enskilda kommersiella och tekniska omständigheterna. Om en medlemsstat, före den 16 juli 2024, redan har utsett en sistahandsleverantör genom ett rättvist, öppet och icke-diskriminerande förfarande är det inte nödvändigt att inleda ett nytt förfarande för att utse en sistahandsleverantör.
- (22) Energidelning kan skapa resiliens mot effekterna av höga och volatila grossistmarknadspriser på konsumenternas energikostnader, ge en bredare grupp konsumenter som annars inte har möjlighet att bli aktiva kunder på grund av ekonomiska eller rumsliga begränsningar, t.ex. utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, och leder till ökad användning av förnybar energi genom att ytterligare privata kapitalinvesteringar mobiliseras och ersättningsvägarna diversifieras. Genom integrering av lämpliga prissignaler och lagringsanläggningar kan eldelning bidra till att lägga grunden till att frigöra mindre konsumenters flexibilitetspotential. Bestämmelserna om energidelning i detta direktiv kompletterar bestämmelserna om egenförbrukning i artikel 21 i direktiv (EU) 2018/2001 och i artikel 15 i direktiv (EU) 2019/944, särskilt när det gäller kollektiv egenförbrukning.
- (23) Aktiva kunder som äger, leasar eller hyr en lagrings- eller produktionsanläggning bör ha rätt att dela överskottsproduktion, mot betalning eller kostnadsfritt, och att ge andra konsumenter möjlighet att bli aktiva konsumenter eller dela den förnybara energi som produceras eller lagras i gemensamt leasade, hyrda eller ägda anläggningar, med en kapacitet på upp till 6 MW, direkt eller genom en tredjepartsorganisatör. När det gäller kunder som deltar i energidelningssystem och som är större än små och medelstora företag bör storleken på den installerade kapaciteten i den produktionsanläggning som är kopplad till energidelningssystemet uppgå till högst 6 MW och energidelningen bör ske inom ett lokalt eller begränsat geografiskt område, enligt medlemsstaternas definition. Betalningar för delning av överskottsproduktion kan antingen regleras direkt mellan aktiva kunder eller automatiseras via en plattform för handel mellan aktörer (peer-to-peer). Energidelningsarrangemang kan antingen baseras på privata avtal mellan aktiva kunder eller organiseras genom en juridisk person. En juridisk person som

införlivar kriterierna för en gemenskap för förnybar energi enligt definitionen i artikel 2.16 i (EU) 2018/2001 eller en medborgarenergigemenskap enligt definitionen i artikel 2.11 i direktiv (EU) 2019/944 kan dela el som produceras på anläggningar som de har full äganderätt till med sina medlemmar. Ramen för skydd och egenmakt för energidelning bör särskilt uppmärksamma utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom

- (24) Energidelning möjliggör kollektiv förbrukning av egenproducerad eller lagrad el som matas in i det allmänna nätet av mer än en samverkande aktiv kund. Medlemsstaterna bör inrätta lämplig it-infrastruktur för att möjliggöra administrativ matchning inom en viss tidsram av kundens totala uppmätta förbrukning med egenproducerad eller lagrad förnybar energi som dras av från den totala förbrukningen i syfte att beräkna energikomponenten i energiräkningen från leverantören och därigenom minska kundens energikostnader. Utmatningen från de anläggningarna bör fördelas mellan de aggregerade konsumentbelastningsprofilerna på grundval av statistiska, variabla eller dynamiska beräkningsmetoder som kan fastställas på förhand eller överenskommas av de aktiva kunderna. Aktiva kunder som deltar i energidelning är ekonomiskt ansvariga för de obalanser som de orsakar, utan att det påverkar möjligheten för aktiva kunder att delegera sitt balansansvar till andra marknadsaktörer. Alla rättigheter och skyldigheter för konsumenter som avses i direktiv (EU) 2019/944 är tillämpliga på slutkunder som deltar i energidelningssystem. Hushåll med en installerad kapacitet på upp till 10,8 kW för enskilda hushåll och upp till 50 kW för flerfamiljshus bör dock inte vara skyldiga att fullgöra leverantörsskyldigheter. Medlemsstaterna bör kunna justera dessa tröskelvärden för att återspegla nationella omständigheter, upp till 30 kW för enskilda hushåll och till mellan 40 kW och 100 kW för flerfamiljshus.
- (25) Insticksklara minisolcellspaneler skulle, tillsammans med andra system och annan teknik, kunna bidra till ökad användning av förnybar energi och ökat medborgardeltagande i energiomställningen. Medlemsstaterna bör kunna främja införandet av dessa system i syfte att minska den administrativa och tekniska bördan. Tillsynsmyndigheterna bör få fastställa nätavgifter för inmatning av el från insticksklara minisolcellspaneler eller fastställa metoden för att beräkna dessa tariffer. Beroende på situationen i en medlemsstat kan avgifterna vara mycket låga eller till och med noll, samtidigt som de återspeglar kostnaderna, är transparenta och icke-diskriminerande.
- (26) Utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom bör på lämpligt sätt skyddas från bortkoppling av el och bör inte heller försättas i en situation som tvingar dem att koppla bort sig. Medlemsstaterna bör därför säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom skyddas fullt ut från bortkoppling av el, genom att vidta lämpliga åtgärder, inbegripet förbud mot bortkoppling eller andra likvärdiga åtgärder. Medlemsstaterna har tillgång till flera olika verktyg och god praxis, vilket omfattar men inte begränsas till förbud mot bortkoppling året runt eller säsongvis, skuldförebyggande åtgärder och hållbara lösningar för att hjälpa kunder i svårigheter att betala sina energifakturer. Leverantörerna och alla berörda nationella myndigheter har fortfarande en viktig roll när det gäller att identifiera lämpliga åtgärder, både på kort och på lång sikt, som bör finnas till hands för utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom så att de kan hantera sin energianvändning och sina energikostnader, och leverantörer och relevanta nationella myndigheter bör ha ett nära samarbete med socialförsäkringsmyndigheterna.
- (27) Konsumenterna har rätt att använda klagomålsförfaranden som hanteras av deras leverantörer samt förfaranden för tvistlösning utanför domstol för att säkerställa att deras rättigheter tillvaratas på ett effektivt sätt och att de inte missgynnas i händelse av tvist med leverantörerna, särskilt när det gäller fakturer eller utestående belopp. I fall då kunder använder dessa förfaranden bör leverantörerna inte säga upp avtal på grundval av omständigheter som fortfarande är tvistiga. Leverantörer och kunder bör fortsätta att uppfylla sina avtalsenliga rättigheter och skyldigheter, särskilt när det gäller att leverera el och betala för den elen, och klagomålsförfaranden bör inte missbrukas och göra det möjligt för kunder att underlåta att uppfylla sina avtalsenliga skyldigheter, inbegripet att betala sina fakturer. Medlemsstaterna bör införa lämpliga åtgärder för att undvika missbruk av dessa klagomålsförfaranden eller förfaranden för tvistlösning utanför domstol.
- (28) Offentliga ingripanden i prissättningen av el utgör i princip en marknadssnedvridande åtgärd. Sådana ingripanden bör därför genomföras endast när så är lämpligt och som skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, och de bör omfattas av särskilda villkor. Inom ramen för detta direktiv är reglerade priser, inbegripet priser understigande kostnaderna, möjliga för utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, och, som en övergångsåtgärd, för hushållskunder och mikroföretag, oavsett om det föreligger en elpriskris eller inte. Under en elpriskris, när grossist- och slutkundpriserna på el ökar avsevärt, bör medlemsstaterna tillåtas att tillfälligt utvidga tillämpningen av reglerade priser till att omfatta små och medelstora företag. För hushållskunder och små och medelstora företag bör medlemsstaterna undantagsvis och tillfälligt tillåtas att fastställa reglerade priser som understiger kostnaderna

under en elpriskris, förutsatt att detta inte skapar snedvridning mellan leverantörer och att leverantörerna kompenseras för de kostnader det innebär att leverera till priser som understiger kostnaderna. Det är dock nödvändigt att säkerställa att en sådan prisreglering är målinriktad och inte skapar incitament för att öka förbrukningen. En sådan tillfällig undantagsvis förlängning av en prisreglering bör därför begränsas till 80 % av medianförbrukningen för hushållskunder och till 70 % av föregående års förbrukning för små och medelstora företag. Rådet bör på grundval av ett förslag från kommissionen, genom ett genomförandebeslut, kunna tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris. Bedömningen av huruvida en sådan elpriskris föreligger bör baseras på en jämförelse med priserna under normala marknadsförhållanden och bör därför exkludera effekterna av tidigare elpriskriser som tillkännagetts enligt detta direktiv. Ett sådant genomförandebeslut bör också ange giltighetstiden för tillkännagivandet av en elpriskris, under vilken den tillfälliga förlängningen av reglerade priser gäller. Den perioden bör inte vara längre än ett år. Om villkoren för det tillkännagivandet av en elpriskris fortfarande är uppfyllda bör det vara möjligt för rådet att, på ett förslag från kommissionen, förlänga genomförandebeslutets giltighetstid. Det är berättigat att tilldela rådet genomförandebefogenheter mot bakgrund av de betydande horisontella konsekvenserna för medlemsstaterna av ett beslut genom vilket en elpriskris tillkännages och därmed de utvidgade möjligheterna till offentliga ingripanden i prissättningen av elförsörjningen. Sådana konsekvenser är betydande både med avseende på antalet berörda kunder och med avseende på storleken på sådana kundkategorier. Tilldelningen av genomförandebefogenheter till rådet tar även adekvat hänsyn till den politiska karaktären av ett sådant beslut om att tillkännage en elpriskris, som kräver en svår balansgång mellan olika politiska överväganden som är av central betydelse för medlemsstaternas beslut att genomföra prissättning av energi. När det gäller utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom kan den prisreglering som tillämpas av medlemsstaterna täcka 100 % av priset i enlighet med artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944. Under alla omständigheter bör tillkännagivandet av en regional eller unionsomfattande elpriskris säkerställa lika villkor i alla medlemsstater som påverkas av beslutet så att den inre marknaden inte snedvrids på ett otillbörligt sätt.

- (29) Medlemsstaterna bör kunna tillhandahålla stöd, i enlighet med artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget, för industriella kunders extra elkostnader i tider av elkris och exceptionellt allvarliga prisökningar.
- (30) Eftersom Estland, Lettland och Litauen ännu inte är synkroniserade med unionens elsystem står de inför mycket specifika utmaningar när de organiserar balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Även om framsteg görs mot synkronisering är en av de avgörande förutsättningarna för stabil synkron systemdrift att det finns tillräckliga reserver av balanskapacitet för frekvensreglering. Eftersom de baltiska staterna är beroende av det ryska synkronområdet för frekvenshantering har de emellertid ännu inte kunnat utveckla sin egen fungerande balansmarknad. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har avsevärt ökat risken för problem med försörjningstryggheten till följd av att länderna saknar egna balansmarknader. Estland, Lettland och Litauen bör därför undantas från kraven i vissa bestämmelser i artiklarna 40.4 och 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 i den mån det är nödvändigt för att säkerställa systemsäkerheten under en övergångsperiod. Övergångsperioderna för Estland, Lettland och Litauen bör fasas ut så snart som möjligt efter synkroniseringen och bör utnyttjas för att utveckla lämpliga marknadsinstrument som erbjuder kortsiktiga balansreserver och andra nödvändiga stödtjänster, och bör begränsas till den tid som krävs för den processen.
- (31) Med tanke på att det cypriotiska överföringssystemet inte är anslutet till någon annan medlemsstats system står Cypern inför mycket specifika utmaningar när det organiserar balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Cypern bör därför undantas från kraven i artiklarna 40.4 och 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 i den mån det är nödvändigt för att säkerställa systemsäkerheten under en övergångsperiod, nämligen till dess att det cypriotiska överföringssystemet ansluts till andra medlemsstaters system via sammanlänkningslinjer.
- (32) I detta direktiv fastställs en rättslig grund för behandling av personuppgifter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽¹⁶⁾. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla principer och skyldigheter avseende behandling av personuppgifter som fastställs i förordning (EU) 2016/679 uppfylls, även när det gäller uppgiftsminimering. Om målet med detta direktiv kan uppnås utan behandling av personuppgifter bör personuppgiftsansvariga förlita sig på anonymiserade och aggregerade uppgifter.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

- (33) I den mån någon av de åtgärder som föreskrivs i detta direktiv utgör statligt stöd, påverkar bestämmelserna om sådana åtgärder inte tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget. Kommissionen är behörig att bedöma om statligt stöd är förenligt med den inre marknaden.
- (34) Direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 bör därför ändras i enlighet med detta.
- (35) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att förbättra utformningen av den integrerade elmarknaden, i synnerhet för att förebygga orimligt höga elpriser, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, får unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Ändring av direktiv (EU) 2018/2001

I direktiv (EU) 2018/2001 ska artikel 4.3 andra stycket ersättas med följande:

”I det syftet ska stöd, i fråga om system för direkt prisstöd, beviljas i form av en marknadspremie som bland annat kan vara rörlig (sliding) eller fast.

Andra stycket i denna punkt ska inte vara tillämpligt på stöd för el från de källor som anges i artikel 19d.4 i förordning (EU) 2019/943, på vilket artikel 19d.1 i den förordningen är tillämplig.”

Artikel 2

Ändringar av direktiv (EU) 2019/944

Direktiv (EU) 2019/944 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Led 8 ska ersättas med följande:

”8. *aktiv kund*: en slutkund, eller en grupp av samarbetande slutkunder, som förbrukar eller lagrar el som producerats inom den egna fastigheten vilken är belägen inom ett avgränsat område, eller egenproducerad eller delad el på andra platser, eller som säljer egenproducerad el eller deltar i flexibilitets- eller energieffektivitets-system, förutsatt att dessa verksamheter inte är deras huvudsakliga kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.”

b) Följande led ska införas:

”10a. *energidelning*: aktiva kunders egenförbrukning av förnybar energi som antingen

a) produceras eller lagras på en annan plats, eller på gemensamma platser, av en anläggning som de äger, leasar, eller hyr helt eller delvis, eller

b) till vilken rätten har överförts till dem av en annan aktiv kund mot ett pris eller utan kostnad.”

c) Följande led ska införas:

”15a. *avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris*: ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutkund som garanterar att avtalsvillkoren, inbegripet priset, förblir oförändrade under avtalets löptid, samtidigt som det inom ett fast pris får innehålla en flexibel del med exempelvis variationer mellan topplast- och låglastpriser, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av leverantörerna, såsom skatter och avgifter.”

d) Följande led ska införas:

"24a. *sistahandsleverantör*: en leverantör som har utsetts att ta över elleveranser till kunder till en leverantör som har upphört med sin verksamhet.

24b. *energifattigdom*: energifattigdom enligt definitionen i artikel 2.52 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 (*).

24c. *avtal om flexibel anslutning*: en uppsättning överenskomna villkor för anslutning av elkapacitet till nätet som inkluderar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning av el till och uttag av el från överföringsnätet eller distributionsnätet.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (EUT L 231, 20.9.2023, s. 1)."

e) Led 31 ska ersättas med följande:

"31. *energi från förnybara energikällor* eller *förnybar energi*: energi från förnybara energikällor eller förnybar energi enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv (EU) 2018/2001."

2. Artikel 4 ska ersättas med följande:

"Artikel 4

Fritt val av leverantör

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att köpa el från valfria leverantörer. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att ha flera avtal om leverans av el eller energidelningsavtal samtidigt och att kunderna för detta ändamål har rätt att ha mer än en mät- och faktureringspunkt som täcks av den gemensamma anslutningspunkten för deras fastigheter. Om det är tekniskt möjligt får smarta mätersystem som införs i enlighet med artikel 19 användas för att göra det möjligt för kunder att ha fler än ett avtal om leverans av el eller fler än ett energidelningsavtal samtidigt."

3. Följande artikel ska införas:

"Artikel 6a

Avtal om flexibel anslutning

1. Tillsynsmyndigheten, eller en annan behörig myndighet om en medlemsstat har föreskrivit detta, ska utarbeta en ram för systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem i syfte att erbjuda möjlighet att ingå avtal om flexibel anslutning i områden där det finns begränsad eller ingen nätkapacitet för nya anslutningar, som offentliggörs i enlighet med artikel 31.3 och artikel 50.4a första stycket i förordning (EU) 2019/943. Denna ram ska säkerställa att

a) flexibla anslutningar normalt sett inte fördröjer nätförstärkningarna i de identifierade områdena,

b) en övergång från avtal om flexibel anslutning till avtal om fast anslutning när nätet väl har utvecklats säkerställs på grundval av fastställda kriterier, och

c) för områden där tillsynsmyndigheten eller en annan behörig myndighet om en medlemsstat har föreskrivit detta, anser att nätutveckling inte är den effektivaste lösningen, i relevanta fall möjliggöra avtal om flexibel anslutning i som en permanent lösning, inbegripet för energilagring.

2. Den ram som avses i punkt 1 får säkerställa att avtal om flexibel anslutning anger åtminstone följande:

a) Den maximala fasta inmatningen och det maximala fasta uttaget av el från och till nätet, samt den ytterligare flexibla inmatnings- och uttagskapacitet som kan kopplas in och differentieras genom tidsblock under året.

- b) De nätavgifter som gäller för både den fasta och den flexibla inmatnings- och uttagskapaciteten.
- c) Den överenskomna löptiden för avtalet om flexibel anslutning och det förväntade datumet för beviljande av anslutning till hela den begärda fasta kapaciteten.

Systemanvändaren som ansluter genom en flexibel nätanslutning ska vara skyldig att installera ett effektregerings-system som är certifierat av en bemyndigad certifierare.”

4. Artikel 11 ska ändras på följande sätt:

- a) Titeln ska ersättas med följande:

”Rätt till ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och till ett avtal med dynamiska elpriser”.

- b) Punkt 1 ska ersättas med följande:

”1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella rättsliga ramen gör det möjligt för leverantörer att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och avtal med dynamiska elpriser. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder som har en smart mätare installerad kan begära att få ingå ett avtal med dynamiska elpriser och att alla slutkunder kan begära att få ingå ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris med en löptid på minst ett år, med minst en leverantör och med varje leverantör som har fler än 200 000 slutkunder.

Genom undantag från första stycket får medlemsstaterna undanta en leverantör med fler än 200 000 slutkunder från skyldigheten att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris om

- a) den leverantören erbjuder endast avtal med dynamiska priser,
- b) undantaget inte inverkar negativt på konkurrensen, och
- c) det fortfarande finns ett tillräckligt urval av avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris för slutkunder.

Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer inte ensidigt ändrar villkoren i avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och inte säger upp sådana avtal innan de löper ut.”

- c) Följande punkter ska införas:

”1a. Innan ett avtal enligt punkt 1 i denna artikel ingås eller förlängs ska slutkunderna tillhandahållas en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett tydligt och kortfattat språk. Den sammanfattningen ska ange de rättigheter som avses i artikel 10.3 och 10.4 och ska minst innehålla information om

- a) totalpriset och kostnadsfördelningen,
- b) en förklaring av huruvida priset är fast, rörligt eller dynamiskt,
- c) leverantörens e-postadress och uppgifter avseende en kundtjänst, och
- d) i tillämpliga fall, information om engångsbetalningar, säljfrämjande åtgärder, ytterligare tjänster och rabatter.

Kommissionen ska ge vägledning i detta avseende.

1b. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder med avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris inte stängs ute från deltagande, när de så beslutar, i efterfrågeflexibilitet och energidelning och från att aktivt bidra till tillgodoseendet av flexibilitetsbehoven i det nationella elsystemet.”

d) Punkt 2 ska ersättas med följande:

"2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna får fullständig information från leverantörerna om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med respektive typ av avtal om leverans av el och att leverantörerna är skyldiga att ge slutkunderna information i enlighet med detta, inbegripet vad gäller behovet av att ha en lämplig elmätare installerad. Tillsynsmyndigheterna ska

a) övervaka marknadsutvecklingen och bedöma de risker som de nya produkterna och tjänsterna kan medföra samt åtgärda missbruk,

b) vidta lämpliga åtgärder när otillåtna uppsägningsavgifter identifieras i enlighet med artikel 12.3."

5. Följande artikel ska införas:

"Artikel 15a

Rätt till energidelning

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla hushåll, små företag och medelstora företag, offentliga organ och, om en medlemsstat så beslutar, andra kategorier av slutkunder har rätt att delta i energidelning som aktiva kunder på ett icke-diskriminerande sätt, inom samma elområde eller ett mer begränsat geografiskt område, enligt vad som fastställs av den medlemsstaten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder har rätt att dela förnybar energi sinsemellan på grundval av privata avtal eller genom en juridisk person. Deltagande i energidelning får inte utgöra den huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamheten för aktiva kunder som deltar i energidelning.

3. Aktiva kunder får utse en tredje part som organisatör av energidelning för

a) kommunikation om energidelningsarrangemangen med andra relevanta enheter, såsom leverantörer och nätoperatörer, inbegripet om aspekter som rör tillämpliga tariffer, avgifter eller skatter,

b) tillhandahållande av stöd för hantering och balansering av flexibel last bortom mätaren, distribuerad produktion av och lagringanläggningar för förnybar energi som ingår i det relevanta energidelningsarrangemanget,

c) hantering av avtal med och fakturering av aktiva kunder som deltar i energidelning,

d) installation och drift, inbegripet mätning och underhåll, av anläggningen för produktion eller lagring av förnybar energi.

Organisatören av energidelningen eller en annan tredje part får äga eller förvalta en anläggning för lagring eller produktion av förnybar energi på upp till 6 MW utan att betraktas som aktiv kund, utom när den är en av de aktiva kunder som deltar i energidelningsprojektet. Organisatören av energidelningen ska tillhandahålla icke-diskriminerande tjänster och transparenta priser, tariffer och tjänstevillkor. När det gäller första stycket c i denna punkt ska artiklarna 10, 12 och 18 tillämpas. Medlemsstaterna ska fastställa regelverket för tillämpningen av denna punkt.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder som deltar i energidelning

a) har rätt att få den delade el som matas in i nätet avdragen från sin totala uppmätta förbrukning inom ett tidsintervall som inte är längre än avräkningsperioden för obalanser och utan att det påverkar tillämpliga icke-diskriminerande skatter, avgifter och kostnadsreflekterande nätavgifter,

b) drar nytta av alla konsumenträttigheter och skyldigheter som slutkunder enligt detta direktiv,

c) inte är skyldiga att uppfylla leverantörsskyldigheter om förnybar energi delas mellan hushåll med en installerad kapacitet på upp till 10,8 kW för enskilda hushåll och upp till 50 kW för flerfamiljshus,

- d) har tillgång till frivilliga standardavtal med rättvisa och transparenta villkor för energidelningsavtal,
- e) om en konflikt uppstår till följd av ett energidelningsavtal, har tillgång till tvistlösning utanför domstol med andra deltagare i energidelningsavtalet i enlighet med artikel 26,
- f) inte utsätts för orättvis och diskriminerande behandling från marknadsaktörernas eller deras balansansvariga parter sida,
- g) informeras om möjligheten till ändringar av elområden i enlighet med artikel 14 i förordning (EU) 2019/943 och om att rätten att dela förnybar energi är begränsad i enlighet med punkt 1 i den här artikeln,
- h) anmäla energidelningsarrangemang till berörda systemansvariga och marknadsaktörer, inbegripet relevanta leverantörer, antingen direkt eller genom en organisatör av energidelning.

Medlemsstaterna får anpassa de tröskelvärden som avses i första stycket c i enlighet med följande:

- a) För enskilda hushåll får tröskelvärdet ökas upp till 30 kW.
- b) När det gäller flerfamiljshus får tröskelvärdet ökas upp till 100 kW eller, vid vederbörligen motiverade särskilda omständigheter på grund av en minskad genomsnittlig storlek på flerbostadshus, minskas till som lägst 40 kW.

5. Om andra kategorier av slutkunder som deltar i energidelningssystem är större än små och medelstora företag ska följande ytterligare villkor gälla:

- a) Storleken på den installerade kapacitet i produktionsanläggningen som är kopplad till energidelningssystemet ska vara högst 6 MW.
- b) Energidelningen ska ske inom ett lokalt eller begränsat geografiskt område, enligt den berörda medlemsstatens definition.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att berörda systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem eller andra utsedda organ

- a) övervakar, samlar in, validerar och kommunicerar mätaruppgifter om den delade elen med relevanta slutkunder och marknadsaktörer minst en gång i månaden och i enlighet med artikel 23, och i detta syfte inrätta lämpliga it-system,
- b) tillhandahåller en relevant kontaktpunkt för att

- i) registrera energidelningsarrangemang,
- ii) tillgängliggöra praktisk information för energidelning,
- iii) ta emot information om relevanta mätpunkter, ändringar i lokalisering och deltagande, och
- iv) i tillämpliga fall validera beräkningsmetoder på ett tydligt, transparent och snabbt sätt.

7. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga och icke-diskriminerande åtgärder för att säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom kan få tillgång till energidelningssystem. Dessa åtgärder får omfatta ekonomiskt stöd eller kvoter för produktionstilldelning.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att energidelningsprojekt som ägs av offentliga myndigheter gör den delade elen tillgänglig för kunder eller medborgare som är utsatta eller påverkade av energifattigdom. Därvid ska medlemsstaterna göra sitt yttersta för att främja att mängden av denna tillgängliga energi i genomsnitt uppgår till minst 10 % av den energi som delas.

9. Medlemsstaterna får främja införande av insticksklara minisolcellspaneler med en kapacitet på upp till 800 W i och på byggnader.

10. Kommissionen ska ge vägledning till medlemsstaterna utan att öka den administrativa bördan i syfte att underlätta fastställandet av en standardiserad metod för energidelning och säkerställa lika villkor för gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper.

11. Denna artikel ska inte påverka kundernas rätt att välja leverantör i enlighet med artikel 4 och tillämpliga nationella regler för godkännande av leverantörer.”

6. Följande artikel ska införas:

”Artikel 18a

Hantering av risker för leverantörer

1. Tillsynsmyndigheterna, eller, i de fall en medlemsstat utsett en alternativ oberoende behörig myndighet för detta ändamål, en sådan utsedd behörig myndighet, ska med beaktande av leverantörens storlek eller marknadsstrukturen, och i relevanta fall genom att utföra stresstester, säkerställa att leverantörer

a) har infört och genomför lämpliga risksäkringsstrategier för att begränsa den risk som förändringar i elförsörjningen i grossistledet innebär för den ekonomiska bärkraften hos deras avtal med kunder, samtidigt som likviditeten och prissignalerna från kortsiktiga marknader upprätthålls,

b) vidtar alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för försörjningsavbrott.

2. Leverantörernas risksäkringsstrategier kan omfatta användning av energiköpsavtal, enligt definitionen i artikel 2.77 i förordning (EU) 2019/943, eller andra lämpliga instrument, såsom terminskontrakt. Om det finns tillräckligt utvecklade marknader för energiköpsavtal som möjliggör effektiv konkurrens får medlemsstaterna kräva att en andel av leverantörernas riskexponering för förändringar i grossistpriserna på el täcks med hjälp av energiköpsavtal för el producerad från förnybara energikällor som motsvarar varaktigheten för leverantörernas riskexponering på konsumentens sida, under förutsättning att unionens konkurrensrätt följs.

3. Medlemsstaterna ska sträva efter att säkerställa tillgången till risksäkringsprodukter för medborgarenergigemenskaper och gemenskaper för förnybar energi och att skapa nödvändiga villkor för detta ändamål.”

7. Artikel 27.1 ska ersättas med följande:

”1. Medlemsstaterna ska inom sitt territorium säkerställa att alla hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag, har rätt till samhällsomfattande tjänster, närmare bestämt rätt till leveranser av el av en bestämd kvalitet inom deras territorium till konkurrenskraftiga, lätt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster ska medlemsstaterna ålägga systemansvariga för distributionssystem en skyldighet att ansluta kunder till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställs i enlighet med förfarandet i artikel 59.7. Detta direktiv ska inte hindra medlemsstaterna från att stärka hushållskunders och små och medelstora icke-hushållskunders ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig aggregering mellan företrädare för dessa kundkategorier.”

8. Följande artikel ska införas:

”Artikel 27a

Sistahandsleverantör

1. Om medlemsstaterna inte redan har infört ett system i fråga om sistahandsleverantörer ska de införa ett sådant system för att säkerställa kontinuitet i försörjningen åtminstone för hushållskunder. Sistahandsleverantörer ska utses genom ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande förfarande.

2. Slutkunder som överförs till sistahandsleverantörer ska fortsätta att åtnjuta alla sina rättigheter som kunder enligt vad som fastställs i detta direktiv.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sistahandsleverantörer meddelar sina villkor till de överförda kunderna utan dröjsmål och säkerställer sömlös kontinuitet i tjänsterna för dessa kunder under den tid som krävs för att hitta en ny leverantör, och minst sex månader.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder informeras och uppmuntras att byta till ett marknadsbaserat erbjudande.

5. Medlemsstaterna får kräva att sistahandsleverantörer levererar el till hushållskunder och små och medelstora företag som inte får marknadsbaserade erbjudanden. I sådana fall ska villkoren i artikel 5 tillämpas.”

9. Följande artikel ska införas:

”Artikel 28a

Skydd mot bortkoppling

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom skyddas fullt ut från bortkoppling av el, genom att vidta lämpliga åtgärder, inbegripet förbud mot bortkoppling eller andra likvärdiga åtgärder. Medlemsstaterna ska tillhandahålla sådant skydd som en del av deras politik vad gäller utsatta kunder enligt artikel 28.1 och utan att det påverkar tillämpningen av de åtgärder som anges i artikel 10.11.

När medlemsstaterna underrättar kommissionen om sina åtgärder för att införliva detta direktiv ska de förklara förhållandet mellan första stycket och motsvarande delar i de nationella införlivandeinstrumenten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer inte säger upp avtal och inte kopplar bort kunder på de grunder på vilka kunder har lämnat in ett klagomål i enlighet med artikel 10.9 eller som är föremål för en mekanism för tvistlösning utanför domstol i enlighet med artikel 26. Ett sådant klagomål eller användningen av en sådan mekanism ska inte påverka parternas avtalsenliga rättigheter och skyldigheter. Medlemsstaterna får vidta lämpliga åtgärder för att undvika förfarandemissbruk.

3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder enligt punkt 1 för att göra det möjligt för kunderna att undvika bortkoppling, vilket kan inbegripa att

a) främja frivilliga uppförandekoder för leverantörer och kunder för att förebygga och hantera fall av kunder som är sena med betalningar; dessa arrangemang kan gälla stöd till kunder när det gäller att hantera sin energianvändning och sina energikostnader, inbegripet flaggning av ovanligt höga energitoppar eller användning under vinter- och sommarsäsonger, tillhandahållande av lämpliga flexibla betalningsplaner, skuldrådgivningsåtgärder, självmätnings-avläsningar och förbättrad kommunikation med kunder och stödorgan,

b) främja kundernas utbildning och medvetenhet om sina rättigheter vad gäller skuldförvaltning,

c) ge tillgång till finansiering, kuponger eller subventioner för att stödja betalning av fakturor,

d) uppmuntra och underlätta tillhandahållande av mätaravläsningar var tredje månad, eller när så är relevant för kortare faktureringsperioder, om ett system med regelbunden självavläsning av slutkunden har införts för att uppfylla skyldigheterna i punkt 2 a och b i bilaga I när det gäller faktureringsfrekvensen och tillhandahållandet av faktureringsinformation.”

10. Artikel 31.2 och 31.3 ska ersättas med följande:

”2. Den systemansvariga för distributionssystemet får i alla händelser inte diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, inbegripet gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Systemansvariga för distributionssystem ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektiv tillgång till och användning av systemet. I synnerhet ska systemansvariga för distributionssystem på ett transparent sätt offentliggöra tydlig information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sitt verksamhetsområde, med hög rumslig detaljnivå, med respekt för allmän säkerhet och datasekretess, inbegripet den kapacitet som är föremål för begäran om anslutning och möjligheten till flexibel anslutning i överbelastade områden. Offentliggörandet ska omfatta information om kriterierna för beräkning av tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. Systemansvariga för distributionssystem ska uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet.

Systemansvariga för distributionssystem ska på ett transparent sätt tillhandahålla tydlig information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. De ska tillhandahålla sådan information inom tre månader från inlämnandet av begäran. Om begäran om anslutning varken beviljas eller får permanent avslag ska systemansvariga för distributionssystem uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet.

3a. Systemansvariga för distributionssystem ska ge systemanvändare möjlighet att begära nätanslutning och lämna in relevanta handlingar uteslutande i digital form.

3b. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkt 3 på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system. Medlemsstaterna får tillämpa ett lägre tröskelvärde än det på 100 000 anslutna kunder.

Medlemsstaterna ska uppmuntra integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder att en gång om året förse systemanvändarna med den information som avses i punkt 3 och främja samarbete mellan systemansvariga för distributionssystem i detta syfte.”

11. Artikel 33.1 ska ersättas med följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU (*) ska medlemsstaterna tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att underlätta anslutning av offentligt tillgängliga och privata laddningsstationer med smarta laddningsfunktioner och dubbelriktade laddningsfunktioner i enlighet med artikel 20a i direktiv (EU) 2018/2001 till distributionsnäten. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för distributionssystem samarbetar på ett icke-diskriminerande sätt med alla företag som äger, utvecklar, driver eller förvaltar laddningsstationer för elfordon, också i fråga om nätanslutning.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU av den 22 oktober 2014 om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (EUT L 307, 28.10.2014, s. 1).”

12. Artikel 59 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ändras på följande sätt:

i) Led c ska ersättas med följande:

”c) I nära samarbete med övriga tillsynsmyndigheter säkerställa att den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2016/1719 (*), Entso för el och EU DSO-enheten uppfyller sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943, de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits enligt artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 och annan relevant unionsrätt, inbegripet avseende gränsöverskridande aspekter, liksom Acers beslut, samt gemensamt fastställa fall där den gemensamma tilldelningsplattformen, Entso för el och EU DSO-enheten inte har uppfyllt sina respektive skyldigheter. Om tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom fyra månader efter det att samråd inletts i syfte att gemensamt fastställa bristande efterlevnad, ska frågan hänskjutas till Acer för beslut enligt artikel 6.10 i förordning (EU) 2019/942.

(*) Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42).”

ii) Led z ska ersättas med följande:

”z) Övervaka undanröjandet av otillbörliga hinder och begränsningar för utvecklingen av förbrukningen av egenproducerad el, energidelning, gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper, inbegripet hinder och begränsningar som förhindrar anslutningen av flexibel distribuerad energiproduktion, inom rimlig tid i enlighet med artikel 58 d.”

b) Punkt 4 ska ersättas med följande:

"4. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den gemensamma tilldelningsplattformen, Entso för el eller EU DSO-enheten har sitt säte ska ha befogenhet att påföra dessa enheter effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner när de inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller enligt relevanta rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheten eller Acer, eller att föreslå att en behörig domstol ska påföra sådana sanktioner."

13. I artikel 66 ska följande punkter läggas till:

"6. Genom undantag från artikel 40.4 ska de systemansvariga för överföringssystem i Estland, Lettland och Litauen kunna förlita sig på balanstjänster som tillhandahålls av inhemska ellagringsleverantörer, företag med anknytning till systemansvariga för överföringssystem och andra anläggningar som ägs av systemansvariga för överföringssystem.

Genom undantag från artikel 54.2 får Estland, Lettland och Litauen tillåta sina systemansvariga för överföringssystem och anknutna företag att äga, utveckla, förvalta och driva energilagringsanläggningar utan att följa ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande och får tillåta sådana energilagringsanläggningar att köpa eller sälja el på balansmarknaderna.

De undantag som avses i första och andra styckena ska vara tillämpliga i upp till tre år efter det att Estland, Lettland och Litauen har anslutit sig till det kontinentaleuropeiska synkronområdet. Om det är nödvändigt för att upprätthålla försörjningstryggheten får kommissionen bevilja en förlängning av den ursprungliga treårsperioden med högst fem år.

7. Genom undantag från artikel 40.4 och artikel 54.2 får Cypern tillåta att dess systemansvariga för överföringssystem äger, utvecklar, förvaltar och driver energilagringsanläggningar utan att följa ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande.

Det undantag som avses i första stycket ska gälla till dess att överföringssystemet i Cypern är anslutet till andra medlemsstaters överföringssystem via sammanlänkning."

14. Följande artikel ska införas:

"Artikel 66a

Tillgång till ekonomiskt överkomlig energi under en elpriskris

1. På ett förslag från kommissionen får rådet, genom ett genomförandebeslut tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris om följande villkor är uppfyllda:

a) Förekomsten av mycket höga genomsnittspriser på grossistmarknaderna för el minst två och en halv gång det genomsnittliga priset under de föregående fem åren, och minst 180 EUR/MWh vilket förväntas fortsätta i minst sex månader, varvid beräkningen av genomsnittspriset under de föregående fem åren inte ska ta hänsyn till de perioder då en regional eller unionsomfattande elpriskris tillkännagetts.

b) Kraftiga ökningar av slutkundspriserna på el på i storleksordningen 70 % som förväntas fortsätta i minst tre månader.

2. Det genomförandebeslut som avses i punkt 1 ska ange dess giltighetstid, som kan vara upp till ett år. Denna period får förlängas i enlighet med förfarandet i punkt 8 för på varandra följande perioder på upp till ett år.

3. Tillkännagivandet av en regional eller unionsomfattande elpriskris enligt punkt 1 ska säkerställa rättvis konkurrens och handel i alla medlemsstater som berörs av genomförandebeslutet så att den inre marknaden inte snedvrids på ett otillbörligt sätt.

4. Om villkoren i punkt 1 är uppfyllda ska kommissionen lägga fram ett förslag om att tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris som ska inbegripa den föreslagna giltighetstiden för genomförandebeslutet.

5. Rådet får med kvalificerad majoritet ändra ett förslag från kommissionen som lagts fram enligt punkt 4 eller 8.

6. Om rådet har antagit ett genomförandebeslut enligt punkt 1 får medlemsstaterna under giltighetstiden för det beslutet tillämpa tillfälliga riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el till små och medelstora företag. Sådana offentliga ingripanden ska

- a) begränsas till högst 70 % av förmånstagarens förbrukning under samma period föregående år och bibehålla ett incitament för att minska efterfrågan,
- b) uppfylla villkoren i artikel 5.4 och 5.7,
- c) i förekommande fall, uppfylla de villkor som fastställs i punkt 7 i denna artikel,
- d) utformas för att minimera negativ fragmentering av den inre marknaden.

7. Om rådet har antagit ett genomförandebeslut enligt punkt 1 i denna artikel får medlemsstaterna under beslutets giltighetstid, genom undantag från artikel 5.7 c, vid tillämpning av riktade offentliga ingripanden i prissättningen för elförsörjning enligt artikel 5.6 eller punkt 6 i den här artikeln, undantagsvis och tillfälligt fastställa ett pris för leverans av el som understiger kostnaden, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

- a) Det pris som fastställs för hushållskunder gäller endast högst 80 % av hushållens medianförbrukning och behåller ett incitament för minskad efterfrågan.
- b) Det förekommer ingen diskriminering mellan leverantörer.
- c) Leverantörerna får ersättning för leveranser under kostnadsnivån på ett transparent och icke-diskriminerande sätt.
- d) Grunderna för att erbjuda ett pris för leverans av el som understiger kostnaden är desamma för alla leverantörer.
- e) De föreslagna åtgärderna snedvrider inte den inre marknaden för el.

8. I god tid före utgången av den giltighetstid som anges enligt punkt 2 ska kommissionen bedöma om villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda. Om kommissionen anser att villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda ska den förelägga rådet ett förslag om förlängning av giltighetstiden för ett genomförandebeslut som antagits enligt punkt 1. Om rådet beslutar att förlänga giltighetstiden ska punkterna 6 och 7 tillämpas under denna förlängda period.

Kommissionen ska fortlöpande bedöma och övervaka konsekvenserna av åtgärder som antagits enligt denna artikel och regelbundet offentliggöra resultaten av sådana bedömningar.”

15. Artikel 69.2 ska ersättas med följande:

”2. Senast den 31 december 2025 ska kommissionen se över genomförandet av detta direktiv och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. Om det är lämpligt ska kommissionen lägga fram ett lagstiftningsförslag tillsammans med rapporten eller efter att ha lagt fram den.

Kommissionens översyn ska framför allt bedöma den tjänstekvalitet som erbjuds slutkunderna och huruvida kunder, särskilt utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, ges tillräckligt skydd med stöd av detta direktiv.”

Artikel 3

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 17 januari 2025.

Genom undantag från första stycket i denna punkt ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 2.2 och 2.5 senast den 17 juli 2026.

De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de åtgärder i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 4***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 5***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 juni 2024.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

H. LAHBIB

Ordförande

- a) för den andel av energimixen som motsvarar kommersiella erbjudanden som inte kan spåras, i förekommande fall, för vilken leverantören får använda den kvarstående energimixen, eller
- b) i fall där medlemsstaterna beslutar att inte utfärda ursprungsgarantier till en producent som erhåller ekonomiskt stöd från ett stödssystem.

När en kund använder gas från ett vätgas- eller naturgasnät, inklusive gasformiga förnybara bränslen av icke-biologiskt ursprung och biometan, enligt vad som visas i leverantörens kommersiella erbjudande, ska medlemsstaterna säkerställa att de annullerade ursprungsgarantierna motsvarar nätets relevanta egenskaper.”

- e) Punkt 13 ska ersättas med följande:

”13. Kommissionen ska senast den 31 december 2025 anta en rapport med en bedömning av alternativen för införandet av en unionsomfattande miljömärkning för att främja användningen av förnybar energi producerad i nya anläggningar. Leverantörer ska använda informationen i ursprungsgarantierna för att visa att kraven för en sådan miljömärkning är uppfyllda.

13a. Kommissionen ska övervaka hur systemet med ursprungsgarantier fungerar och senast den 30 juni 2025 bedöma balansen mellan tillgång och efterfrågan avseende ursprungsgarantier på marknaden och, i händelse av obalans, fastställa relevanta faktorer som påverkar tillgången och efterfrågan.”

- 10. Artikel 20.3 ska ersättas med följande:

”3. Medlemsstaterna ska, i relevanta fall och i enlighet med bedömningen i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnats in enligt artiklarna 3 och 14 i förordning (EU) 2018/1999 och i enlighet med bilaga I till den förordningen avseende nödvändigheten av att bygga ny infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla som produceras från förnybara energikällor för att uppnå det övergripande unionsmål som fastställs i artikel 3.1 i det här direktivet, vidta nödvändiga åtgärder för att utveckla en infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla som lämpar sig för att främja produktion av värme och kyla från förnybara källor, såsom termisk solenergi, solcellsenergi, värmepumpar som drivs av förnybar el med användning av omgivningsenergi och geotermisk energi, annan teknik för geotermisk energi, biomassa, biogas, flytande biobränslen, spillvärme och spillkyla, i kombination med värmeenergilagring, system för efterfrågeflexibilitet och el för uppvärmning av anläggningar.”

- 11. Följande artikel ska införas som artikel 20a:

”Artikel 20a

Underlättande av systemintegrering av förnybar el

1. Medlemsstaterna ska kräva att systemansvariga för överföringssystem och, om uppgifterna är tillgängliga för dem, systemansvariga för distributionssystemen inom landets territorium tillgängliggör information om andelen förnybar el och andelen växthusgasutsläpp i den levererade elen i varje elområde, så exakt som möjligt med intervall som motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden men på högst en timme, med prognoser om sådana finns tillgängliga. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för distributionssystemen har tillgång till nödvändiga uppgifter. Om systemansvariga för distributionssystemen enligt nationell rätt inte har tillgång till alla nödvändiga uppgifter ska de tillämpa det befintliga datarapporteringsystemet inom det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el, i enlighet med bestämmelserna i direktiv (EU) 2019/944. Medlemsstaterna ska ge incitament till uppdateringar av smarta nät så att nätbalansen kan övervakas bättre och realtidsuppgifter tillgängliggöras.

Om det tekniskt är möjligt ska systemansvariga för distributionssystemen även tillgängliggöra anonymiserade och aggregerade uppgifter om potentialen för efterfrågeflexibilitet och om den förnybara el som produceras och matas in i nätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi.

2. De uppgifter som avses i punkt 1 ska tillgängliggöras digitalt på ett sätt som säkerställer driftskompatibilitet på grundval av harmoniserade dataformat och standardiserade dataset för att kunna användas på ett icke-diskriminerande sätt av elmarknadens aktörer, aggregatorer, konsumenter och slutanvändare och läsas med hjälp av apparater för elektronisk kommunikation såsom smarta mätarsystem, laddningspunkter för elfordon, värme- och kylsystem och system för energiförvaltning av byggnader.

3. Utöver kraven som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 ska medlemsstaterna säkerställa att tillverkare av batterier för hemmabruk och industribatterier möjliggör tillgång i realtid till grundläggande information om batterihanteringssystemet, inbegripet batterikapacitet, hälsotillstånd, laddningsstatus och effektbörvärde, för batteriägare och batterianvändare samt för tredje parter som genom uttryckligt medgivande agerar på ägarnas och användarnas vägnar, såsom byggnadsenergiförvaltningsföretag och aktörer på elmarknaden, på icke-diskriminerande villkor, kostnadsfritt och i enlighet med dataskyddsregler.

Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att kräva att fordonstillverkarna i realtid tillgängliggör fordonsdata om batteriets hälsotillstånd, batteriets laddningsstatus, batteriets effektbörvärde, batterikapacitet samt, när så är lämpligt, geografisk position för elfordon för ägare och användare av elfordon samt för tredje parter som agerar på ägarnas och användarnas vägnar, såsom aktörer på elmarknaden och leverantörer av elektromobilitetstjänster, på icke-diskriminerande villkor och kostnadsfritt, i enlighet med dataskyddsregler och utöver ytterligare krav med hänsyn till typgodkännande och marknadstillsyn som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858 (*).

4. Utöver kraven som fastställs i förordning (EU) 2023/1804 ska medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter säkerställa att nya och ersatta normala laddningspunkter som inte är tillgängliga för allmänheten och som installerats på deras territorium kan stödja smarta laddningsfunktioner och, när så är lämpligt, gränssnittet med smarta mätarsystem, när dessa tagits i bruk av medlemsstaterna, samt dubbelriktade laddningsfunktioner i enlighet med kraven i artikel 15.3 och 15.4 i den förordningen.

5. Utöver de krav som fastställs i förordning (EU) 2019/943 och direktiv (EU) 2019/944 ska medlemsstaterna säkerställa att det nationella regelverket medger deltagande på elmarknaderna, inbegripet hantering av överbelastning och tillhandahållande av flexibilitets- och balanseringstjänster, för små eller mobila system såsom batterier för hemmabruk och elfordon och andra små decentraliserade energiresurser, inbegripet genom aggregering. För detta ändamål ska medlemsstaterna i nära samarbete med samtliga marknadsaktörer och tillsynsmyndigheter fastställa tekniska krav för deltagande på elmarknaderna på grundval av de tekniska egenskaperna hos dessa system.

Medlemsstaterna ska erbjuda lika villkor och icke-diskriminerande deltagande i elmarknaderna för små decentraliserade energitillgångar eller mobila energisystem.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858 av den 30 maj 2018 om godkännande av och marknadskontroll över motorfordon och släpfordon till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 samt om upphävande av direktiv 2007/46/EG (EUT L 151, 14.6.2018, s. 1)."

12. Följande artiklar ska införas:

"Artikel 22a

Integrering av förnybar energi i industrin

1. Medlemsstaterna ska sträva efter att öka andelen förnybara energikällor i den mängd energikällor som används för slutenergiändamål och icke-energirelaterade ändamål inom industrisektorn med en vägledande ökning på minst 1,6 procentenheter som årligt genomsnitt beräknat för perioderna 2021–2025 och 2026–2030.

Medlemsstaterna får räkna in spillvärme och spillkyla i de genomsnittliga årliga ökningarna som anges i första stycket upp till maximalt 0,4 procentenheter, förutsatt att spillvärmerna och spillkylan levereras genom effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, med undantag av nät som levererar värme endast till en byggnad och fall där all värmeenergi uteslutande används på plats och värmeenergin inte säljs. Om de beslutar att göra detta ska den genomsnittliga årliga ökning som anges i första stycket höjas med hälften av den inräknade spillvärmerna och spillkylan i procentenheter.

Artikel i det reviderade elmarknadsdirektivet	Åtgärd	Kommentar
Artikel 2	-	Kräver inte några specifika genomförandeåtgärder. Artikeln beaktas vid utformningen av de nationella föreskrifterna. De definitioner som det bedöms vara lämpligt att införa särskilt i nationella föreskrifter finns i 1 kap. 4 § ellagen.
Artikel 6a.1	2 § 1 förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen	Energimarknadsinspektionen ska fullgöra tillsynsmyndighetens uppgifter enligt elmarknadsdirektivet.
Artikel 6a.2 första stycket	2 § 1 förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen	
Artikel 6a.3 andra stycket	Förordning eller myndighetsföreskrifter	Meddelas med stöd av 4 kap. 4 a § ellagen (ny)
Artikel 11.1	9 kap. 22 § (ny)	
Artikel 11.1a	9 kap. 18 § (ny)	
	Förordning eller myndighetsföreskrifter	Meddelas med stöd av 4 kap. 18 a §, nya tredje punkten
Artikel 11.1b	-	Slutkunder stängs i dag inte ute från sådant deltagande som avses i punkten. Det finns alltså inte något hinder att undanröja.
Artikel 11.2	9 kap. 23 a § (ny)	
	9 kap. 12 §, 12 kap. 1 och 3 §§ ellagen	
	2 § 1 förordningen med instruktion för Energimarknadsinspektionen	

Bilaga 3	Artikel 18a.1	9 kap. 29 a och 29 b §§ ellagen (nya)	
		12 kap. 1 och 3 §§ ellagen	
		2 § 1 förordningen med instruktion för Energi- marknadsinspektionen	
	Artikel 18a.2	-	Kräver inte någon genom- förandeåtgärd.
	Artikel 18a.3	Uppdrag till Energimarknads- inspektionen	Att medlemsstaten ska <i>sträva efter</i> detta innefattar inte ett krav på lagstiftnings- åtgärder inom genomföran- detiden.
	Artikel 27.1	4 kap. 1 och 16 §§ ellagen	
	Artikel 27a.1	9 kap. 3 och 5 §§ ellagen (ny lydelse)	
		9 kap. 4 och 6–10 §§ ellagen	
	Artikel 27a.2	-	Kräver inte någon särskild genomförandeåtgärd. I lag- stiftningen görs det ingen skillnad mellan elkunder med anvisade avtal och kun- der som har gjort ett aktivt val.
	Artikel 27a.3	9 kap. 6 och 14 §§ ellagen	
	Artikel 27a.4	9 kap. 6 och 7 §§ ellagen	
	Artikel 27a.5	-	Kräver inte någon genom- förandeåtgärd.
	Artikel 28a.1	9 kap. 14 §, 11 kap. 2, 3 och 6–10 §§ ellagen	Se avsnitt 9.
		4 kap. 1 och 3 §§ socialtjänstlagen (2001:453).	
	Artikel 28a.2	9 kap. 29 a § ellagen (ny)	
	Artikel 28a.3	11 kap. 3 §	

Artikel 31.2	4 kap. 1 och 16 §§ ellagen	Bilaga 3
Artikel 31.3 första stycket	Förordning	Meddelas med stöd av 4 kap. 12 § ellagen i dess nya lydelse.
Artikel 31.3 andra stycket	4 kap. 8 a § ellagen (ny)	
Artikel 31.3a	4 kap. 4 b § ellagen	
Artikel 31.3b	-	Kräver inte någon genomförandeåtgärd. Möjligheten till undantag används dock när det gäller artikel 31.3 andra stycket, se 4 kap. 8 a § jfrd med 3 kap 21 § ellagen. Det finns dessutom möjlighet att använda möjligheten till undantag när föreskrifter meddelas med stöd av 4 kap. 12 § 1 ellagen.
Artikel 33.1	4 kap. 1 § ellagen 22 b § förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857).	
Artikel 59.1 c	12 kap. 1 a § ellagen (ny) 2 § 1 förordningen med instruktion för Energi marknadsinspektionen	
Artikel 59.1 z	2 § 1 förordningen med instruktion för Energi marknadsinspektionen	Även 4 § 1 och 6 och 11 §§ är relevanta.
Artikel 66	-	Inte relevant i Sverige.
Artikel 66a	-	Kräver inte någon genomförandeåtgärd. Artikeln sätter ramar som är bindande för Sverige vid eventuella ingripanden i prissättningen med stöd av nya 9 kap. 29 c §.
Artikel 69.2	-	Gäller kommissionen.